01220402

Declassified to Public
09 June 2021

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ
Kingdom of Cambodia
Nation Religion King
Royaume du Cambodge
Nation Religion Roi

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា
Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia
Chambres extraordinaires au sein des tribunaux cambodgiens

អង្គបុរេជំនុំជម្រះ
Pre-Trial Chamber
Chambre Préliminaire

D128/1/9

ក្នុងនាមប្រជារាស្ត្រខ្មែរ និងក្នុងនាមអង្គការសហប្រជាជាតិ និងអនុលោមតាមច្បាប់ស្តីពី ការបង្កើតឱ្យមានអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ដើម្បីកាត់សេចក្តីឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលបានប្រព្រឹត្តឡើងក្នុងរយៈកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ: ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសចស (អបជ ២១)

ចំពោះមុខ: ចៅក្រម ប្រាក់ គឹមសាន ជាប្រធាន
ចៅក្រម Olivier BEAUVALLET
ចៅក្រម ន័យ ថុល
ចៅក្រម Steven BWANA
ចៅក្រម ហួត វុទ្ធី

កាលបរិច្ឆេទ: ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៦

ឯកសារដើម
ORIGINAL DOCUMENT/DOCUMENT ORIGINAL
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ទទួល (Date of receipt/Date de reception): 30/03/2016
ម៉ោង (Time/Heure): 14:45
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង/Case File Officer/L'agent chargé du dossier: SANN RADA

សម្ងាត់

សេចក្តីពិចារណាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ប្រឆាំងនឹងដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត HARMON ដែលសម្រេចដាក់ មាស មុត ឲ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យដោយកំបាំងមុខ

សហព្រះរាជអាជ្ញា:
ជា លាង
Nicholas KOUMJIAN

សហមេធាវីការពារក្តី មាស មុត
អាង ឧត្តម
Michael KARNAVAS

មេធាវីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី
ហុង គឹមសួន
គីម ម៉េងឃី
ម៉ុច សុវណ្ណារី
សំ សុគង់
ទី ស្រីនណា
វ៉ែន ពៅ
Philippe CANONNE
Laure DESFORGES
Nicole DUMAS
Isabelle DURAND
François GAUTRY
Martine JACQUIN
Christine MARTINEAU
Barnabe NEKUI
Lyma NGUYEN
Nushin SARKARATI
Fabienne TRUSSES

Ferdinand DJAMMEN-NZEPA

សំណុំរឿងលេខ ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសចស (អបជ ២១)

ឯកសារលេខ D128/1/9

អង្គបុរេជំនុំជម្រះនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ("អ.វ.ត.ក") បានទទួល "បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ប្រឆាំងនឹងដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត Harmon ដែលសម្រេចដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យដោយកំបាំងមុខ" ដែលបានដាក់នៅថ្ងៃទី ១៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៥ ("បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍")[1]។

I. សេចក្តីផ្តើម

1. បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ ពាក់ព័ន្ធនឹងដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ដែលបានចេញនៅថ្ងៃទី ០៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥ ក្នុងគោលបំណងដើម្បី "ដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យដោយកំបាំងមុខ" អំពីបទចោទប្រកាន់ ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មមួយចំនួនប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ការបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ និងការរំលោភលើក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា ឆ្នាំ ១៩៥៦ និង ជូនដំណឹងគាត់អំពីបទចោទ តាមរយៈការជូនដំណឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដែលបានប្រគល់ទៅឱ្យសហមេធាវីការពារក្តីរបស់គាត់ និងបានអនុញ្ញាតឱ្យសហមេធាវីការពារក្តីរបស់គាត់ចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿង ("ដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់")[2]។

ក. សាវតារ

2. នៅថ្ងៃទី ០៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៩ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិស្តីទី បានដាក់ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរលើកទី២ ទាក់ទងទៅនឹងកងទ័ពបដិវត្តកម្ពុជា ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៨ ដែលបានចង្អុលបង្ហាញអំពីអត្ថិភាពនៃហេតុផលនានាដើម្បីធ្វើឱ្យជឿជាក់បានថា ឧក្រិដ្ឋកម្មនានានៅក្នុងយុត្តាធិការរបស់ អ.វ.ត.ក ត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងដោយ មាស មុត ក្នុងចំណោម

[1] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ប្រឆាំងនឹងដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត HARMON ដែលសម្រេចដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ*ដោយកំបាំងមុខ* ថ្ងៃទី ១៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D128/1/3 ("បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍")។

[2] ដីកាសម្រេចដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ*ដោយកំបាំងមុខ* ថ្ងៃទី ០៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D128 ("ដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់")។ ឧបសម្ព័ន្ធ៖ ការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ប្រឆាំង មាស មុត ថ្ងៃទី ០៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D128.1 ("ការជូនដំណឹងអំពីបទចោទ")។

អង្គបុរេជំនុំជម្រះ PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C • C.E.T.C

អ្នកផ្សេងៗទៀត[3]។ ការចោទប្រកាន់បន្ថែមទៀតប្រឆាំងនឹង មាស មុត មានកំណត់នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែម ដែលបានដាក់នៅថ្ងៃទី ៣១ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤[4]។

3. នៅថ្ងៃទី ០៧ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣ និងជាថ្មីម្តងទៀតនៅថ្ងៃទី ១៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានចុះបញ្ជីករណីខ្វែងយោបល់គ្នា ទាក់ទិននឹងសំណុំរឿង ០០៣ អនុលោមតាមវិធាន ៧២ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង[5]។

4. ចាប់តាំងពីថ្ងៃទី ២៩ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៣ រហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ននេះ សហមេធាវីបានដាក់សំណើ ញត្តិ និងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នានាយ៉ាងសកម្ម ជូនទៅការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ទាក់ទិននឹងការចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿង និងការចូលរួមក្នុងកិច្ចស៊ើបសួរ[6]។

5. នៅថ្ងៃទី ២៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៤ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ បានកោះហៅ មាស មុត ឱ្យចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងនៅ អ.វ.ត.ក នៅថ្ងៃទី ០៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ (“ដីកាកោះ”)[7]។

---

[3] ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរលើកទី២ របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ទាក់ទងទៅនឹងកងទ័ពបដិវត្តកម្ពុជា ថ្ងៃទី ២០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៨ ឯកសារ D1។ សូមមើល ផងដែរ។ សេចក្តីជូនដំណឹងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិស្តីទី អំពីការដាក់ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរទី២ ថ្ងៃទី ០៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ D1/1។

[4] ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មនានា ទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង ០០៣ ថ្ងៃទី ៣២ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D120។

[5] កំណត់ហេតុនៃករណីខ្វែងយោបល់គ្នា ថ្ងៃទី ០៧ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣។ កំណត់ហេតុនៃករណីខ្វែងយោបល់គ្នា ថ្ងៃទី ១៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤។ សូមមើល ដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ៦, ៨ ។

[6] *សូមមើល ឧទាហរណ៍* សំណើរបស់ មាស មុត ស្នើសុំការអនុញ្ញាតឱ្យចូលមើលសំណុំរឿង និងចូលរួមក្នុងការស៊ើបអង្កេតតាមផ្លូវតុលាការ ថ្ងៃទី ២៩ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D82 (“សំណើរបស់ មាស មុត សុំចូលរួមកិច្ចស៊ើបអង្កេត”)។ សំណើសុំការពិចារណារបស់ មាស មុត ស្តីពីការពិចារណាសាជាថ្មីទៅលើដីកាសម្រេចរបស់ ស.ច.ស.អ.ប. លើយុត្តាធិការបុគ្គល និងសេចក្តីសម្រេចអនុញ្ញាតឱ្យចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿងនៅក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីសិទ្ធិរបស់ជនសង្ស័យ ថ្ងៃទី ៣០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D82/3/5 (“ការស្នើសុំពិចារណាឡើងវិញ លើសំណើសុំចូលរួមកិច្ចស៊ើបអង្កេត”)។ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ របស់ មាស មុត ប្រឆាំងនឹងការបដិសេធរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត HARMON ទៅនឹងសំណើរបស់គាត់សុំចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿង និងចូលរួមក្នុងកិច្ចស៊ើបសួរ ថ្ងៃទី ១៧ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D122/1/1 (“បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត សុំចូលរួមកិច្ចស៊ើបអង្កេត”)។

[7] ដីកាកោះឱ្យបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង ថ្ងៃទី ២៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ A66។

នៅថ្ងៃទី ២៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៤ ដីកាកោះនេះត្រូវបានប្រគល់ដោយផ្ទាល់ទៅឱ្យ មាស មុត[8] ដែលបានបដិសេធមិនចុះហត្ថលេខាលើលិខិតទទួលស្គាល់ការប្រគល់ដីកាកោះនេះឡើយ[9]។

6. នៅថ្ងៃទី ២៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៤ សហមេធាវីរបស់ មាស មុត ត្រូវបានកោះអញ្ជើញឱ្យចូលរួមក្នុងការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងរបស់គាត់[10]។ នៅថ្ងៃទី ០៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ សហមេធាវីបានឆ្លើយតបថា ពួកគាត់មានចេតនាគោរពតាមដីកាកោះ[11]។

7. នៅថ្ងៃទី ០២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ មាស មុត បានជូនដំណឹងដោយផ្ទាល់ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិថា គាត់មិនទទួលស្គាល់សុពលភាពនៃដីកាកោះដែលមិនបានចុះហត្ថលេខាដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិឡើយ ប៉ុន្តែបានស្នើសុំឱ្យមេធាវីរបស់គាត់មានសិទ្ធិចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿង និងមានសិទ្ធិចូលរួមក្នុងកិច្ចស៊ើបសួរ[12]។ នៅក្នុងចម្លើយតបរបស់គាត់ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបានបញ្ជាក់ជាថ្មីថា ដីកាកោះនេះ មានសុពលភាព ហើយការខកខានមិនចូលបង្ហាញខ្លួនតាមដីកាកោះ គឺជាការរំលោភដោយផ្ទាល់ទៅលើដីកាដែលមានភ្ជាប់កាតព្វកិច្ចតាមផ្លូវច្បាប់[13]។

8. នៅថ្ងៃទី ០៣ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានបដិសេធបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហមេធាវីចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤[14] ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរ

---

[8] កំណត់ហេតុនៃការប្រគល់ដីកាកោះ ថ្ងៃទី ០៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ A66/1។

[9] កំណត់ហេតុនៃការប្រគល់ដីកាកោះ ថ្ងៃទី ០៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ A66/1 ទំព័រ ៣។

[10] ដីកាកោះមេធាវី ថ្ងៃទី ២៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ A67។

[11] សេចក្តីជូនដំណឹងទាក់ទងនឹងការចូលរួមក្នុងការបង្ហាញខ្លួនបឋម ដែលគ្រោងធ្វើនៅថ្ងៃទី ៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ចុះថ្ងៃទី ០៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ A67/2។

[12] សេចក្តីសម្រេចចិត្តរបស់ មាស មុត មិនទទួលស្គាល់ដីកាកោះ ថ្ងៃទី ០២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ A67/1.1។

[13] ចម្លើយតបទៅនឹងការជូនដំណឹងអំពីសេចក្តីសម្រេចចិត្តរបស់ មាស មុត មិនទទួលស្គាល់ដីកាកោះ ចុះថ្ងៃទី ០៣ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ថ្ងៃទី ០៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ A67/1/1 ។

[14] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិលើសំណើរបស់ជនសង្ស័យទាក់ទងនឹងដីកាកោះ ដែលចុះហត្ថលេខាដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតតែម្នាក់ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D117/1/1/1។

ជាតិ ដែលបានជំទាស់ទៅនឹងសុពលភាពនៃដីកាកោះដែលចុះហត្ថលេខាដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតតែម្នាក់[15]។ នៅក្នុងការបដិសេធបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានអះអាងថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតម្នាក់អាចបំពេញកិច្ចតែម្នាក់ឯងក្នុងការចេញដីកាកោះ ប្រសិនបើនីតិវិធីសម្រាប់ករណីខ្វែងយោបល់គ្នា ដូចមានចែងនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុង ត្រូវបានអនុវត្ត[16]។

9. នៅថ្ងៃទី០៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ មាស មុត មិនបានចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងតាមកាលកំណត់ឡើយ[17]។ សវនាការនោះ មានការចូលរួមដោយសហមេធាវីជាតិ និងអ្នកតំណាងឱ្យសហមេធាវីអន្តរជាតិ[18]។ ដោយសារតែ មាស មុត "បានសម្រេចចិត្តមិនបង្ហាញវត្តមាន" សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ បានផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងនោះ[19]។

10. នៅថ្ងៃទី ១០ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ បានចេញដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន ដើម្បីធានាឱ្យមានការចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងរបស់ មាស មុត ("ដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន")[20]។ ដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួននេះ ត្រូវបានបញ្ជូនទៅឱ្យនគរបាលយុត្តិធម៌កម្ពុជាដើម្បីយកទៅអនុវត្ត នៅថ្ងៃទី ១២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤[21]។

11. នៅថ្ងៃទី ១៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ សហមេធាវីបានដាក់ពាក្យសុំមួយប្តឹងអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ឱ្យទទួលពិនិត្យ និងចាត់ការលើសំណើសុំមោឃភាពដីកាកោះ ដោយជំទាស់*ក្នុងចំណោមប្រការផ្សេង*

---

[15] ដីកាសម្រេចលើសំណើរបស់ជនសង្ស័យទាក់ទងនឹងដីកាកោះដែលចុះហត្ថលេខាដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតតែម្នាក់ ថ្ងៃទី ២៦ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D117/1។

[16] សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ប្រឆាំងដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ លើសំណើរបស់ជនសង្ស័យទាក់ទងនឹងដីកាកោះដែលចុះហត្ថលេខាដោយសហចៅក្រមស៊ើបសួរតែម្នាក់ ចុះថ្ងៃទី ០៣ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D117/1/1/2 ("សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ទាក់ទងដីកាកោះ") កថាខណ្ឌ ១៦។

[17] កំណត់ហេតុនៃការចូលខ្លួនដំបូង ថ្ងៃទី ០៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ (ដាក់នៅថ្ងៃទី ១១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤) ឯកសារ D122។

[18] ដូចយោងខាងលើ។

[19] ដូចយោងខាងលើ ត្រង់ទំព័រ ៣ (ភាសាអង់គ្លេស)។

[20] ដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន មាស មុត ថ្ងៃទី ១០ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ C1។

[21] របាយការណ៍ស្តីពីការប្រគល់ដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួនជូននគរបាលយុត្តិធម៌ ថ្ងៃទី ១២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ C1/4។

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C C.E.T.C

*ទៀត*ថា ដីកាកោះនេះគួរត្រូវបានចេញរួមគ្នាដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត[22]។ ពាក្យសុំនេះត្រូវបានបដិសេធដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ នៅថ្ងៃទី ១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ដោយសំអាងលើហេតុផលថា មាស មុត មិនទាន់ជាភាគីមួយនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីទេ ដូច្នេះហើយគាត់ពុំមានសិទ្ធិឡើយ[23]។

12. នៅថ្ងៃទី ១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ បុគ្គលិកការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានជួបជាមួយនឹងតំណាងនគរបាលយុត្តិធម៌ដើម្បីពិភាក្សាអំពីការអនុវត្តដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន[24]។ តំណាងនគរបាលយុត្តិធម៌ មិនអាចបញ្ជាក់បានថានៅពេលណាដែលដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួនអាចអនុវត្តបាននោះឡើយ ដោយគាត់បញ្ជាក់ថា សេចក្ដីសម្រេចចុងក្រោយទៅលើការអនុវត្តដីកានេះ គឺស្ថិតនៅលើគណៈកម្មការសន្តិសុខប្រចាំ អ.វ.ត.ក[25]។

13. នៅថ្ងៃទី ៣០ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបានសរសេរលិខិតមួយជូនទៅប្រធានគណៈកម្មការសន្តិសុខសម្រាប់ អ.វ.ត.ក ដោយបញ្ជាក់ថា ដោយសារថាការពន្យាពេលបន្ថែមទៀតអាចបង្កើតឱ្យមានហានិភ័យដែលមិនអាចទទួលយកបាននោះ គាត់នឹងសម្រេចដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ*ដោយកំបាំងមុខ* ប្រសិនបើគាត់មិនចូលបង្ហាញខ្លួននៅ អ.វ.ត.ក ឱ្យបានមុនថ្ងៃទី ១៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៥ ឬក៏អ្នកស្រីមិនត្រូវបាននាំខ្លួនមកនៅត្រឹមកាលបរិច្ឆេទនោះទេ[26]។

14. កាលបរិច្ឆេទថ្ងៃទី ១៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៥ បានកន្លងផុត ដោយគ្មានការចូលបង្ហាញខ្លួនរបស់ មាស មុត នៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក ឬការអនុវត្តដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួននោះឡើយ ដូច្នេះហើយនៅថ្ងៃទី ០៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ បានចេញដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់

---

[22] ពាក្យសុំរបស់ មាស មុត សុំប្ដឹងអង្គបុរេជំនុំជម្រះឱ្យទទួលពិនិត្យ និងចាត់ការលើសំណើសុំមោឃភាពដីកាកោះឱ្យបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង ថ្ងៃទី ១៥ ខែ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ A77។

[23] ដីកាសម្រេចលើពាក្យសុំរបស់ មាស មុត សុំប្ដឹងអង្គបុរេជំនុំជម្រះឱ្យទទួលពិនិត្យ និងចាត់ការលើសំណើសុំមោឃភាពដីកាកោះឱ្យបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងចុះថ្ងៃទី ១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ A77/1 កថាខណ្ឌ ១៦។

[24] ដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ២៤។

[25] ដូចយោងខាងលើ។

[26] លិខិតផ្ញើជូនប្រធានគណៈកម្មការសន្តិសុខសម្រាប់ អ.វ.ត.ក ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D1..

ដែលនៅក្នុងដីកាសម្រេចនោះ គាត់បានសម្រេចដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ *ដោយកំបាំងមុខ* និងបានបង្គាប់ឱ្យក្រឡាបញ្ជីចាត់វិធានការចាំបាច់ដើម្បីផ្តល់សិទ្ធិឱ្យសហមេធាវីរបស់ មាស មុត ចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿង ០០៣។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបានរៀបរាប់លម្អិតអំពីបទចោទប្រឆាំង មាស មុត ដែលរួមមាន ការចោទប្រកាន់អំពីការរំលោភបំពានលើក្រុមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ ១៩៥៦ ការបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ និងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ នៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធមួយភ្ជាប់ជាមួយនឹងដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់នេះ[27]។ ដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ រួមទាំងការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ផងដែរនោះ ត្រូវបានប្រគល់ជូនសហមេធាវី នៅថ្ងៃទី ០៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥។

ខ. បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍

15. សហមេធាវីបានដាក់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជាភាសាអង់គ្លេស និងជាភាសាខ្មែរ នៅថ្ងៃទី ១៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៥។ សហមេធាវីអះអាងថា បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ អាចទទួលយកបាន អនុលោមតាមវិធាន ២១ និង ៧៤(៣)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង និងលើកឡើងនូវមូលដ្ឋានពីរសម្រាប់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍៖ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបានបំពេញកិច្ចហួសពីសមត្ថកិច្ច និងមានកំហុសក្នុងការចេញដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ដោយឯកតោភាគី ("មូលដ្ឋាន ក") ហើយថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបានបំពេញកិច្ចហួសពីសមត្ថកិច្ច និង មានកំហុសក្នុងការបកស្រាយវិធានផ្ទៃក្នុង អ.វ.ត.ក វិធាននីតិវិធីកម្ពុជា និងអន្តរជាតិ នៅក្នុងការដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ *ដោយកំបាំងមុខ* ("មូលដ្ឋាន ខ")។ ដូច្នេះ សហមេធាវីស្នើសុំឱ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះ៖ ក) ទទួលយកបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ខ) សម្រេចថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិមានកំហុសក្នុងការចេញដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ដោយឯកតោភាគី គ) សម្រេចថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមានកំហុសនៅក្នុងការដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ*ដោយកំបាំងមុខ* និងអាស្រ័យហេតុនេះ ឃ) ចាត់ទុកជាមោឃៈនូវដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់[28]។

---

[27] ឧបសម្ព័ន្ធ ៖ ការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ប្រឆាំង មាស មុត ថ្ងៃទី ០៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D128.1។

[28] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៩៣។

PRE-TRIAL CHAMBER * E.C.C.C * C.E.T.C * CHAMBRE PRÉLIMINAIRE

16. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ បានដាក់ចម្លើយតបមួយទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះជាភាសាអង់គ្លេស នៅថ្ងៃទី ០៦ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ និងជាភាសាខ្មែរនៅថ្ងៃទី ១៦ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ("ចម្លើយតប")[29]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិអះអាងថា បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ គឺអាចទទួលយកបាន អនុលោមតាមវិធាន ២១ និង ៧៤(៣)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង[30] ប៉ុន្តែវាពុំមានខ្លឹមសារអ្វីឡើយ ដោយសារតែសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ មានសិទ្ធិចោទប្រកាន់ជនសង្ស័យជាឯកតោភាគីបាន ហើយដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់នោះ ត្រូវបានសម្រេចឡើងយ៉ាងត្រឹមត្រូវ និងស្របទៅនឹងច្បាប់ពាក់ព័ន្ធទាំងអស់[31]។

17. សហមេធាវីបានដាក់ការឆ្លើយតបមួយជាភាសាអង់គ្លេសនៅថ្ងៃទី ២៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ និងជាភាសាខ្មែរនៅថ្ងៃទី ១៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៥[32]។

II. ភាពអាចទទួលយកបាន

18. សហមេធាវីអះអាងថា បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ គឺអាចទទួលយកបាន អនុលោមតាមវិធាន ២១(១) និង ៧៤(៣)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង[33]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទទួលស្គាល់ថា បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ គឺអាចទទួលយកបាន អនុលោមតាមវិធាន ២១ និង៧៤(៣)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង[34]។

---

[29] ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ក្នុងការចោទប្រកាន់ មាស មុត *ដោយកំបាំងមុខ* ថ្ងៃទី ១៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D128/1/7 ("ចម្លើយតប")។ *សូមមើល ផងដែរ* សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ សុំពន្យាពេលឆ្លើយតបទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ប្រឆាំងនឹងដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត Harmon ដែលសម្រេចដាក់ មាស មុត ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យ*ដោយកំបាំងមុខ* និងសេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់មេធាវីការពារក្តីលើចំណុចនេះ ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D128/1/6។

[30] ចម្លើយតប កថាខណ្ឌ ២២។

[31] ចម្លើយតប កថាខណ្ឌ ២។

[32] ការឆ្លើយតបរបស់ មាស មុត ទៅនឹងចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិដែលតបទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ប្រឆាំងនឹងដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ដែលសម្រេចដាក់ មាស មុត ឲ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ*ដោយកំបាំងមុខ* ថ្ងៃទី ២៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D128/1/8 ("ការឆ្លើយតប")។

[33] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៦, ២០។

19. អនុលោមតាមវិធាន ៧៤(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង "ជនត្រូវចោទ" អាចប្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកា ឬ សេចក្តីសម្រេចមួយចំនួនដែលត្រូវបានកំណត់ របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត រួមមាន សេចក្តីសម្រេចដែល "បញ្ជាក់ពីយុត្តាធិការរបស់ អ.វ.ត.ក"[35]។

20. វិធាន ២១(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដែលមានចំណងជើងថា "គោលការណ៍ជាសារវ័ន្ត" ចែងបន្ថែមទៀតនៅក្នុងផ្នែកពាក់ព័ន្ធ ថា៖

> "១. ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ វិធានផ្ទៃក្នុង សេចក្តីណែនាំអនុវត្ត និងបទបញ្ជារដ្ឋបាលទាំងអស់ជាធរមាន ត្រូវតែបកស្រាយក្នុងន័យការពារជានិច្ចដល់ប្រយោជន៍របស់ជនសង្ស័យ ជនត្រូវចោទ ជនជាប់ចោទ និងជនរងគ្រោះ ដើម្បីធានាអំពីសច្ចភាពផ្លូវច្បាប់ និងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីប្រកបដោយតម្លាភាព ដោយគិតដល់លក្ខណៈពិសេសរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ដូចមានចែងក្នុងច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ និងកិច្ចព្រមព្រៀង។ ក្នុងបរិបទនេះ៖
>
> ក) ដំណើរការនីតិវិធីក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ត្រូវតែមានយុត្តិធម៌ និងត្រូវគោរពគោលការណ៍ចំពោះមុខ ហើយត្រូវរក្សាបាននូវតុល្យភាពរវាងសិទ្ធិរបស់ភាគីទាំងឡាយ។ នីតិវិធីត្រូវធានាឱ្យបាននូវភាពដាច់ដោយឡែកពីគ្នារវាងអាជ្ញាធរដែលទទួលបន្ទុកការចោទប្រកាន់ និង អាជ្ញាធរដែលទទួលបន្ទុកការវិនិច្ឆ័យទោស"។

អង្គបុរេជំនុំជម្រះធ្លាប់បានសម្រេចថា គោលការណ៍ជាសារវ័ន្តដែលមានចែងនៅក្នុងវិធាន ២១ ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងនូវលក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃការជំនុំជម្រះក្តីដោយយុត្តិធម៌ ដែលថា អ.វ.ត.ក មានកាតព្វកិច្ចត្រូវអនុវត្ត អនុលោមតាមមាត្រា ១៣(១) នៃកិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ទាក់ទងនឹងការកាត់សេចក្តីនៅក្រោមច្បាប់កម្ពុជានូវឧក្រិដ្ឋកម្មដែលប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងរយៈកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ("កិច្ចព្រមព្រៀង")[36], មាត្រា ៣៥ថ្មី នៃ

---

[34] ចម្លើយតប កថាខណ្ឌ ២២។

[35] វិធាន ៧៤(៣)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

[36] កិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ទាក់ទងនឹងការកាត់សេចក្តីនៅក្រោមច្បាប់កម្ពុជានូវឧក្រិដ្ឋកម្មដែលប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងរយៈកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ថ្ងៃទី ០៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៣។

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRELIMINAIRE E.C.C.C • C.E.T.C

ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក[37] និងមាត្រា ១៤(៣) នៃកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ ("ICCPR")[38] អាចតម្រូវឱ្យធ្វើការបកស្រាយសិទ្ធិក្នុងការប្តឹងឧទ្ធរណ៍ក្នុងន័យទូលាយ ដើម្បីធានាថា ដំណើរការនិតិវិធីមានភាពយុត្តិធម៌ និងគោរពគោលការណ៍ចំពោះមុខ[39]។ នៅក្នុងករណីដ៏កម្រដែលអង្គហេតុពិសេសនៃរឿងក្តីមួយ បានលើកឡើងនូវបញ្ហាសិទ្ធិជាសារវ័ន្ត ឬបញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរនៃភាពត្រឹមត្រូវនៃដំណើរការនីតិវិធី អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានទទួលយកបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ អនុលោមតាមវិធាន ២១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង[40] ឬបានបកស្រាយយ៉ាងទូលំទូលាយនូវបទប្បញ្ញត្តិជាក់លាក់នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដែលផ្តល់យុត្តាធិការទៅឱ្យអង្គជំនុំជម្រះ[41]។ ទោះបីជា

---

[37] ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតឱ្យមានអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ដើម្បីកាត់សេចក្តីឧក្រិដ្ឋកម្មដែលប្រព្រឹត្តក្នុងរយៈកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ រួមជាមួយនឹងច្បាប់វិសោធនកម្ម ដែលប្រកាសឱ្យប្រើចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៤។

[38] *សូមមើល ឧទា.* សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស ("សំណុំរឿង ០០២") (អបជ៦៤) សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់លោក អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតសម្រេចបដិសេធសំណើសុំអនុញ្ញាតថតសំឡេង/រូបភាពវីដេអូនៃការជួបជាមួយលោក អៀង សារី នៅក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង ថ្ងៃទី ១១ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារ A371/2/12 ("សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់លោក អៀង សារី ស្នើសុំថតសំឡេង/រូបភាពវីដេអូ") កថាខណ្ឌ ១៣-១៨ និង ២៧។

[39] *សូមមើល ឧទា.* សំណុំរឿង ០០២ (អបជ១១) សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់លោក ខៀវ សំផន ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចស្តីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគី ទាក់ទងនឹងការបកប្រែ ថ្ងៃទី ២០ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ A190/I/20 កថាខណ្ឌ ៣៦។ សំណុំរឿង ០០២ (អបជ៧១) សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អៀង សារី ប្រឆាំងទៅនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់ ក.ស.ច.ស បដិសេធមិនទទួលយកការដាក់ឯកសារចម្លើយតបរបស់លោក អៀង សារី ទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា អនុលោមតាមវិធាន ៦៦ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង និងសេចក្តីសង្កេតបន្ថែម និងសំណើសុំផ្អាកដំណើរការនីតិវិធី ថ្ងៃទី ២០ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារ D390/1/2/4 កថាខណ្ឌ ១៣ ("សាលដីកាលើចម្លើយតបរបស់ អៀង សារី")។ សំណុំរឿង ០០២ (អបជ១៤) សាលដីកាលើការជូនដំណឹងរបស់មេធាវីការពារក្តីអំពីការបកប្រែ មានកំហុសឆ្គង ថ្ងៃទី ១៧ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារលេខ D២ កថាខណ្ឌ ៣ ("សាលដីកាលើការបកប្រែមានកំហុសឆ្គង")។ សំណុំរឿង ០០២ (អបជ៧៥) សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយ ថ្ងៃទី ១១ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D427/1/30 កថាខណ្ឌ ៤៩។

[40] *សូមមើល ឧទា.* សំណុំរឿង ០០២ (អបជ៤២) សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់អ្នកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បដិសេធលើសំណើសុំព្យួរកិច្ចស៊ើបសួរដោយមូលហេតុរំលោភនីតិវិធី (D264/1) ថ្ងៃទី ១០ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារ D264/2/6 កថាខណ្ឌ ១៣-១៤។ សាលដីកាលើចម្លើយតបរបស់ អៀង សារី កថាខណ្ឌ ១៣ និងសាលដីកាស្តីពីកំហុសឆ្គងនៃការបកប្រែ កថាខណ្ឌ ២-៦។

[41] *សូមមើល ឧទា.* សំណុំរឿង ០០២ (អបជ០៥) សេចក្តីសម្រេចស្តីពីភាពអាចទទួលយកបាននៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អៀង សារី អំពីសិទ្ធិចូលជួប ថ្ងៃទី ២១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៨ ឯកសារ A104/II/4 កថាខណ្ឌ ១០។

យ៉ាងណាក៏ដោយ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានរំលឹកជារឿយៗថា វិធាន ២១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង មិនបានផ្ដល់ការអនុញ្ញាតឱ្យប្ដឹងឧទ្ធរណ៍ដោយស្វ័យប្រវត្តិឡើយ ទោះបីជាបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍លើកឡើងនូវបញ្ហានៃការជំនុំជម្រះក្ដីដោយយុត្តិធម៌ក៏ដោយ[42]។ ដើម្បីឱ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះពិចារណាលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ អនុលោមតាមវិធាន ២១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ម្ចាស់បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ចាំបាច់ត្រូវបង្ហាញថា ស្ថានភាពដែលជាបញ្ហាចោទនេះ មិនស្ថិតនៅក្នុងវិធានជាធរមានឡើយ ហើយថា កាលៈទេសៈពិសេសនៃរឿងក្ដី តម្រូវឱ្យមានអន្តរាគមន៍ពីអង្គជំនុំជម្រះ ដើម្បីបញ្ចៀសកុំឱ្យមានព្យសនកម្ម *ដែលមិនអាចជួសជុលបាន* ចំពោះភាពយុត្តិធម៌នៃការស៊ើបអង្កេត ឬកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ឬចំពោះសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់ម្ចាស់បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍[43]។

21. អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ជាបឋម នឹងធ្វើការពិនិត្យថាតើ មូលដ្ឋានទាំងពីរសម្រាប់បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍នេះអាចទទួលយកបានដែរឬទេ អនុលោមតាមវិធាន ៧៤(៣)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដែលកំណត់យ៉ាងច្បាស់នូវមូលដ្ឋានសម្រាប់បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍នៅចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះ មុនពេលធ្វើការពិចារណាអំពីភាពអាចទទួលយកបាន អនុលោមតាមវិធាន ២១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ប្រសិនបើចាំបាច់។

ក. វិធាន ៧៤(៣)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង

22. សហមេធាវីអះអាងថា ដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ គឺជាសេចក្ដីសម្រេចមួយដែល "បញ្ជាក់ពីយុត្តាធិការរបស់ អ.វ.ត.ក" ដូច្នេះហើយដីកាសម្រេចនេះ អាចប្ដឹងឧទ្ធរណ៍បាន អនុលោមតាមវិធាន ៧៤(៣)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង[44]។ ជាពិសេស សហមេធាវីអះអាងថា យោងទៅលើមូលដ្ឋាន ក សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ បានសម្រេចថា "គាត់មានយុត្តាធិការដាក់លោក មាស មុត ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យដោយឯកតោភាគី [...] ដោយពុំចាំបាច់មានហត្ថលេខារបស់សហចៅ

---

[42] *សូមមើល ឧទា.* សំណុំរឿង ០០៤/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/កសចស ("សំណុំរឿង ០០៤") (អបជ១៦) សាលដីកាលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ តា អាន ប្រឆាំងដីកាសម្រេចបដិសេធសំណើរបស់គាត់ស្នើសុំព័ត៌មានទាក់ទងនឹងករណីខ្វែងយោបល់គ្នារបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត នៅថ្ងៃទី ០៥ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ថ្ងៃទី ២២ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D208/1/1/2 កថាខណ្ឌ ៨ ("សាលដីកាលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ តា អាន")។ សាលដីកាលើបណ្ដឹង ឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ទាក់ទងនឹងដីកាកោះ កថាខណ្ឌ ១៥។

[43] *សូមមើល ឧទា.* សាលដីកាលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ តា អាន កថាខណ្ឌ ៨។

[44] បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៣-១៤។

ក្រុមស៊ើបអង្កេត យូ ប៊ុនឡេង"[45]។ យោងទៅលើមូលដ្ឋាន ខ សហមេធាវីអះអាងបន្ថែមទៀតថា ដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ បានបញ្ជាក់អំពីយុត្តាធិការរបស់ អ.វ.ត.ក ទៅលើ មាស មុត ។

23. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ឆ្លើយតបថា មាស មុត ត្រូវបានពិចារណាយ៉ាងត្រឹមត្រូវថាជាជនត្រូវចោទម្នាក់ ហើយមិនបានជំទាស់ទៅនឹងទឡ្ហីករណ៍ណាមួយអំពីភាពអាចទទួលយកបាន ដែលលើកឡើងដោយសហមេធាវីឡើយ[46]។

24. ទាក់ទិននឹងមូលដ្ឋាន ក នៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់នៅក្នុងរឿងក្តីនេះថា អង្គបុរេជំនុំជម្រះធ្លាប់បានសម្រេចពីមុនហើយថា ដីកាកោះដែលចេញដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតតែម្នាក់ ក្នុងគោលបំណងធ្វើការចោទប្រកាន់នោះ គឺមានសុពលភាព ប្រសិនបើនីតិវិធីនៃករណីខ្វែងយោបល់គ្នាដែលមានចែងនៅក្នុងវិធាន ៧២ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ត្រូវបានអនុវត្តរួច ហើយរយៈពេល ៣០ថ្ងៃ សម្រាប់ដាក់សំណើនៅចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះបានកន្លងផុតហើយ[47]។ ដូច្នេះអង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ដរាបណាករណីខ្វែងយោបល់គ្នាមិនត្រូវបានលើកឡើងនៅចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះទេនោះ អង្គហេតុដែលថា ដីកា ឬសេចក្តីសម្រេចមួយចំនួន ត្រូវបានចេញដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតម្នាក់ដែលបំពេញកិច្ចតែម្នាក់ឯង មិនមែនជាបញ្ហានៃការជំទាស់តវ៉ាផ្នែកយុត្តាធិការទេ។

25. ដូច្នេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា មូលដ្ឋាន ក នៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ មិនអាចទទួលយកបានទេ អនុលោមតាមវិធាន ៧៤(៣)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

26. ទាក់ទិននឹងមូលដ្ឋាន ខ នៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ទឡ្ហីករណ៍របស់សហមេធាវី គួរឱ្យជឿជាក់បាន។ ទោះបីជាដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ មិន "បញ្ជាក់" ពីយុត្តា

---

[45] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៤។

[46] ចម្លើយតប កថាខណ្ឌ ២២។

[47] សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ទាក់ទងនឹងដីកាកោះ កថាខណ្ឌ ១៦។ សំណុំរឿង ០០៤ សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ របស យឹម ទិត្យ ជំទាស់ទៅនឹងការបំភ្លឺរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ អំពីសុពលភាពនៃដីកាកោះដែលចេញដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតតែម្នាក់ ថ្ងៃទី ០៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D212/1/2/2 កថាខ[illegible]

ធិការរបស់ អ.វ.ត.ក *លើបុគ្គល លើរឿងក្តី តាមពេលវេលា និងទីកន្លែង* ក៏ដោយ ក៏អង្គបុរេជំនុំជម្រះមានការប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងការបកស្រាយសញ្ញាណនៃ "យុត្តាធិការ" យ៉ាងទូលំទូលាយ។

27. ជាទូទៅ សញ្ញាណនៃបណ្តឹងជំទាស់យុត្តាធិការ ត្រូវបានគេយល់ថាជាការតវ៉ាចំពោះសមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការ *លើបុគ្គល លើរឿងក្តី តាមពេលវេលា និងទីកន្លែង*[48]។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ តុលាការអន្តរជាតិនានា ក្នុងករណីមួយចំនួន បានអនុម័តនិយមន័យយ៉ាងទូលំទូលាយមួយ នៅក្នុងការពិចារណាអំពីអង្គហេតុដែលថា i) តុលាការទាំងនោះដំណើរការនៅក្របខ័ណ្ឌមួយដែលច្បាប់ជាធរមាន មិនសូវមានលក្ខណៈលម្អិតដូចនៅក្នុងយុត្តាធិការជាតិ និងតែងតែមិនមែនស្ថិតនៅក្រោមការបកស្រាយមុនៗ[49] និង ii) តុលាការទាំងនោះ ពុំមានរចនាសម្ព័ន្ធកណ្តាល ហើយដំណើរការជាប្រព័ន្ធមួយឯករាជ្យ ដែលអាចនាំឱ្យមានបញ្ហាសំខាន់ៗដែលត្រូវទុកចោលមិនទាន់បានដោះស្រាយរហូតដល់ចុងបញ្ចប់នៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី[50]។ នៅក្នុងរឿងក្តី *Tadić*[51] អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនៃតុលាការ ICTY បានសម្រេចថា "យុត្តាធិការ មិនមែនត្រឹមតែជាវិសាលភាព ឬដែនប៉ុណ្ណោះទេ (នៅក្នុងករណីនេះ គួរពិពណ៌នាថាជា "សមត្ថកិច្ច")។ ជាមូលដ្ឋាន ពាក្យនេះមានប្រភពដើមចេញពីភាសាឡាតាំង *jurisdictio* ដែលមានន័យថាជាអំណាចផ្លូវច្បាប់ ដូច្នេះវាជាអំណាចធម្មានុរូប "ក្នុងការបកស្រាយច្បាប់" (*dire le droit*) ក្នុងកម្រិតវិសាលភាពនេះ នៅក្នុងលក្ខណៈស្ថាពរ និងតាមអាជ្ញាព្រឹត្ត"[52]។ ការអនុម័តការបកស្រាយក្នុងន័យទូលាយទៅលើសញ្ញាណនៃ "យុត្តាធិការ" អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនៃតុលាការ ICTY បានសម្រេចនៅក្នុងរឿងក្តី *Tadić* ថា បណ្តឹងជំទាស់ទៅនឹងនីត្យានុកូលភាពនៃការបង្កើតតុលាការ គឺជាការជំទាស់

---

[48] សំណុំរឿង ០០២ (អបជ ៣៥) សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតចំពោះការអនុវត្តសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួម (JCE) ថ្ងៃទី ២០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារ D97/14/15 កថាខណ្ឌ ២២ ("សាលដីកាទាក់ទងនឹងសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួម")។

[49] ដូចយោងខាងលើ។

[50] រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង *Tadic* សំណុំរឿង Case IT-94-1-AR72 សាលដីកាលើញត្តិរបស់មេធាវីការពារក្តីស្នើសុំប្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាន់បង្ខំលើយុត្តាធិការ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ថ្ងៃទី ០២ ខែ តុលា ឆ្នាំ ១៩៩៥ កថាខណ្ឌ ៦, ១១។

[51] ដូចយោងខាងលើ។

[52] ដូចយោងខាងលើ កថាខណ្ឌ ១០។

E.C.C.C. * C.E.T.C. PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRELIMINAIRE

មួយដោយផ្អែកទៅលើកង្វះយុត្តាធិការ[53]។ នៅ អ.វ.ត.ក អនុលោមតាមវិធាន ៧៤(៣)(ក)នៃវិធានផ្ទៃក្នុង អង្គជំនុំជម្រះនេះ បានទទួលយកបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់ទៅនឹងដីកាសម្រេចរបស់ ក.ស.ច.ស ដែលត្រូវបានរកឃើញថាបានបញ្ជាក់យុត្តាធិការរបស់ អ.វ.ត.ក យ៉ាងច្បាស់ទៅលើទម្រង់នៃការទទួលខុសត្រូវ[54]។

28. អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ថា នៅក្នុងដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបានព្យាយាមលើកឡើងនូវស្ថានភាពមួយដែលគាត់យល់ថាជាការពុំអាចប្រមើលដឹងមុនបាន នៅក្នុងវិធានដែលចែងអំពីកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក។ ដូច្នេះ វាមិនមែនជាការគួរឲ្យភ្ញាក់ផ្អើលឡើយដែលថា ដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់នេះ មិនបំពេញលក្ខខណ្ឌឲ្យបានពេញលេញនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងរបស់ អ.វ.ត.ក ដែលកំណត់អំពីយុត្តាធិការលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ។ មានការកត់សម្គាល់បន្ថែមទៀតថា សេចក្តីសម្រេចនោះត្រូវបានធ្វើឡើង *តាមឆន្ទៈរបស់ខ្លួនឯងផ្ទាល់* ដូច្នេះកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទាំងនេះ គឺជាឱកាសដំបូងសម្រាប់ភាគីក្នុងការបង្ហាញនូវទស្សនៈរបស់ខ្លួនអំពីបញ្ហានេះ ដែលចាំបាច់ត្រូវដោះស្រាយឲ្យបានឆាប់តាមដែលអាចធ្វើទៅបាន ពីព្រោះវាអាចមានអានុភាពទៅលើការបន្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីតទៅទៀតប្រឆាំងនឹង មាស មុត។ ដោយពិចារណាលើគោលការណ៍ជាសារវ័ន្តនៅក្នុងវិធាន ២១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដែលចែងថា វិធានផ្ទៃក្នុងត្រូវតែបកស្រាយក្នុងន័យការពារជានិច្ចដល់ប្រយោជន៍ របស់ជនត្រូវចោទ និងដើម្បីធានាអំពីសច្ចភាពផ្លូវច្បាប់ និងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី "ដោយយុត្តិធម៌ និងគោរពគោលការណ៍ចំពោះមុខ" អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា នៅក្នុងរឿងក្តីនេះ វាជាការត្រឹមត្រូវក្នុងការអនុម័តការបកស្រាយក្នុងន័យទូលាយទៅលើសិទ្ធិប្តឹងឧទ្ធរណ៍ អនុលោមតាមវិធាន ៧៤(៣)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង[55] និងពិនិត្យលើ

---

[53] ដូចយោងខាងលើ កថាខណ្ឌ ៦ និង ១២។

[54] សាលដីកាទាក់ទងនឹងសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួម កថាខណ្ឌ ២២-២៤។

[55] *សូមមើល ឧទា.* STL CH/AC/2010/02 សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចរបស់ចៅក្រមអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ស្តីអំពីយុត្តាធិការ និងសិទ្ធិ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ថ្ងៃទី ១០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១០ កថាខណ្ឌ ៥៤៖ "អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ជាធម្មតា នឹងមិនពិចារណាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាន់បន្ធំ ដែលស្ថិតនៅក្រៅវិសាលភាពនៃវិធានឡើយ ប៉ុន្តែយល់ឃើញថា វាចាំបាច់ដែលត្រូវធ្វើការពិចារណាក្នុងករណីដែលស្ថានភាពមួយ [illegible] បាន

ភាពអាចទទួលយកបាននៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ដោយពិចារណាទៅលើនិយមន័យនៃ "យុត្តាធិ-ការ" ដែលកំណត់ដោយអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនៃតុលាការ ICTY នៅក្នុងរឿងក្តី *Tadić* ។

29. នៅក្នុងដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបានពិនិត្យថាតើត្រូវបន្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីបែបណា អនុលោមតាមច្បាប់ ដើម្បីដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ ដោយសារតែពុំមានបទប្បញ្ញត្តិច្បាស់លាស់ចែងអំពីផលវិបាកនៃអវត្តមានរបស់គាត់នៅពេលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងនោះ។ បន្ទាប់ពីស្វែងរកការណែនាំនៅក្នុងវិធានស្តីពីនីតិវិធីដែលបានបង្កើតឡើងនៅកម្រិតអន្តរជាតិរួចមក សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបានសន្និដ្ឋានថា គាត់មានអំណាចក្នុងការដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ "*ដោយកំបាំងមុខ*"។ ដោយសារថាដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់នេះ ពិនិត្យទៅលើអំណាចតាមផ្លូវច្បាប់របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ នៅក្នុងកាលៈទេសៈដែលគាត់បានបង្ហាញថាមាន*បញ្ហាចន្លោះប្រហោង* នៅក្នុងច្បាប់ជាធរមាននៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា វាជាសេចក្តីសម្រេចមួយ "ដែលបញ្ជាក់ពីយុត្តាធិការរបស់ អ.វ.ត.ក" នៅពេលបកស្រាយយ៉ាងទូលាយនោះ។

30. ដូច្នេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា មូលដ្ឋាន ខ នៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ អាចទទួលយកបាន អនុលោមតាមវិធាន ៧៤(៣)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដែលបកស្រាយដោយពិចារណាទៅលើវិធាន ២១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

ខ. វិធាន ២១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង

31. សហមេធាវីក៏បានអះអាងផងដែរថា បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ គឺអាចទទួលយកបាន អនុលោមតាមវិធាន ២១(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដើម្បី "កែតម្រូវកំហុសនានានៅក្នុងដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ និងដើម្បីទប់ស្កាត់ការបន្តឱ្យមានការខូចខាតដែលមិនអាចជួសជុលបានដល់សិទ្ធិរបស់លោក មាស មុត ក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះក្តីដោយយុត្តិធម៌"[56]។ សហមេធាវីអះអាងថា មូលដ្ឋាន ក នៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍គឺអាចទទួលយកបាន ដោយសារតែដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ

ប្រមើលមើលដឹងជាមុនដោយវិធាននោះ ហើយមានការចោទប្រកាន់ថា កំហុសផ្នែកយុត្តាធិការត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើង ហើយអាចនាំឱ្យមានភាពអយុត្តិធម៌ ប្រសិនបើកំហុសនោះ បន្សល់ទុកមិនមានការកែតម្រូវនោះ"។

[56] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២០។

E.C.C.C • C.E.T.C
PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE

ដែលសម្រេចដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យដោយឯកតោភាគីនោះ រំលោភលើសិទ្ធិរបស់គាត់ក្នុងការចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងដែលមានសុពលភាព ពីព្រោះការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យដោយឯកតោភាគី មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឡើយនៅក្នុងក្របខណ្ឌច្បាប់ អ.វ.ត.ក[57]។ សហមេធាវីអះអាងបន្ថែមទៀតថា បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះត្រូវតែទទួលយកបាន តាមការបកស្រាយទូលាយនៃវិធាន ២១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង[58]។

32. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ អះអាងថា បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ គឺអាចទទួលយកបាន អនុលោមតាមវិធាន ២១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង[59]។

33. ដោយសារតែការសន្និដ្ឋានពីមុនរបស់អង្គជំនុំជម្រះថាមូលដ្ឋាន ខ នៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ អាចទទួលយកបាន អនុលោមតាមវិធាន ៧៤(៣)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងនោះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះនឹងកម្រិតការពិចារណារបស់ខ្លួនអំពីភាពអាចទទួលយកបាន អនុលោមតាមវិធាន ២១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងត្រឹមមូលដ្ឋាន ក នៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះប៉ុណ្ណោះ។

34. អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា វិធានជាធរមាន ចែងយ៉ាងច្បាស់ថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចបំពេញកិច្ចតែម្នាក់ឯងបាន ប្រសិនបើនីតិវិធីនៃការខ្វែងយោបល់គ្នា ត្រូវបានអនុវត្ត[60]។ លើសពីនេះទៀត អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ក្របខណ្ឌច្បាប់បច្ចុប្បន្ន មានការត្រួតពិនិត្យ និងតុល្យភាពអំណាចគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីធានាថា រាល់ការបំពេញកិច្ចដោយឯកតោភាគីទាំងអស់

---

[57] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៩។

[58] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២០

[59] ចម្លើយតប កថាខណ្ឌ ២២។

[60] មាត្រា ៥(៤) នៃកិច្ចព្រមព្រៀង ចែងថា "ក្នុងករណីដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមិនអាចឯកភាពគ្នាថា ត្រូវបន្តការស៊ើបអង្កេតណាមួយការស៊ើបអង្កេតនោះត្រូវដំណើរការទៅមុខទៀត លើកលែងតែចៅក្រមទាំងនេះ ឬចៅក្រមណាម្នាក់ក្នុងចំណោមចៅក្រមទាំងនេះធ្វើការស្នើសុំនៅក្នុងរយៈពេលសាមសិបថ្ងៃឱ្យដោះស្រាយការខ្វែងយោបល់គ្នានេះតាមមាត្រា ៧"។ ចំណុចនេះ ត្រូវបានបញ្ជាក់ ឡើងវិញនៅក្នុងមាត្រា ២៣ថ្មីនៃច្បាប់ អ.វ.ត.ក និងវិធាន ៧២ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ សូមមើល សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ទាក់ទងនឹងដីកាកោះ កថាខណ្ឌ ១៦។

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C. C.E.T.C.

ត្រូវតែអនុលោមតាមច្បាប់[61]។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ថា វិធានផ្ទៃក្នុង មិនត្រឹមតែប្រមើលជាមុនប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែអនុញ្ញាតឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតធ្វើសេចក្តីសម្រេចតែម្នាក់ឯង ដែលជាតុលាការដែលបង្កើតឡើងដោយមានសុពលភាព។ សហមេធាវីពុំបានបង្ហាញភស្តុតាងដើម្បីជំទាស់ទៅនឹងអង្គហេតុនេះទេ។ ដូច្នេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា សហមេធាវី ខកខានពុំបានបង្ហាញថា ដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ ដែលចុះហត្ថលេខាដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតតែម្នាក់នោះ ធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិរបស់ មាស មុត ក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះក្តីដោយយុត្តិធម៌នោះឡើយ។

35. ដូច្នេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា មូលដ្ឋាន ក នៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ មិនអាចទទួលយកបានឡើយ អនុលោមតាមវិធាន ២១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

III. បទដ្ឋាននៃការពិនិត្យឡើងវិញ

36. អនុលោមតាមយុត្តិសាស្ត្ររបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ "ដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចត្រូវបានច្រានចោល ប្រសិនបើដីកាសម្រេចនោះ ក) បានផ្អែកលើកំហុសនៃអង្គច្បាប់ ដែលនាំឱ្យមោឃៈដីកាសម្រេចនោះ ខ) បានផ្អែកលើកំហុសនៃអង្គហេតុដែលនាំឱ្យដីកាសម្រេចនោះមានភាពមិនយុត្តិធម៌ ឬ គ) មានភាពអយុត្តិធម៌ ឬមិនសមហេតុផលខ្លាំង ដែលបង្កើតបានជាការបំពានលើឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ចៅក្រម"[62]។ ទាំងសហមេធាវី[63] និងសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ[64] ក៏ឯកភាពលើបទដ្ឋាននេះ។

---

[61] ចំណុចទាំងនេះ រួមមានកាតព្វកិច្ចតាមផ្លូវច្បាប់ និងក្រមសីលធម៌របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដើម្បីធានាថាពួកគាត់បំពេញកិច្ច អនុលោមតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ៥(៤) នៃកិច្ចព្រមព្រៀង មាត្រា ២៣ថ្មី នៃច្បាប់ អ.វ.ត.ក និងវិធាន ៧២ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង៖ សូមមើល ឧទាហរណ៍ សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ តា អាន កថាខណ្ឌ ១១។

[62] សាលដីកាសាធារណៈសំណៅកោសលុប លើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់លោក អៀង សារី ស្នើសុំថតសំឡេង/រូបភាពវីដេអូ កថាខណ្ឌ ២២។

[63] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២១។

[64] ចម្លើយតប កថាខណ្ឌ ២១។

IV. អង្គសេចក្តី

37. បន្ទាប់ពីពិភាក្សារួចមក ចៅក្រមនៃអង្គបុរេជំនុំជម្រះមិនអាចរកបានមតិភាគច្រើនដើម្បីធ្វើសេចក្តីសម្រេចទៅលើអង្គសេចក្តីនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះបានឡើយ។

38. ដូច្នេះ ទោះបីជាសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះចំពោះភាពអាចទទួលយកបាននៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ មានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់នៅក្នុងកថាខណ្ឌខាងមុខយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏មានការភ្ជាប់បន្ថែមមកជាមួយនូវយោបល់ដាច់ដោយឡែករបស់ចៅក្រមនានានៃអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ទាក់ទិននឹងអង្គសេចក្តីនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ តាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃវិធាន ៧៧(១៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

សេចក្តីសម្រេច

យោងទៅលើហេតុផលខាងនេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទថា៖

១. មូលដ្ឋាន ក នៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះមិនអាចទទួលយកបានទេ។

២. មូលដ្ឋាន ខ នៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ អាចទទួលយកបាន អនុលោមតាមវិធាន ៧៤(៣)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដែលត្រូវបកស្រាយដោយពិចារណាទៅលើវិធាន ២១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

៣. **ប្រកាសថា** អង្គបុរេជំនុំជម្រះមិនអាចរកបានសម្លេងគាំទ្រពីចៅក្រម ៤(បួន)រូប យ៉ាងតិចដើម្បីចេញសេចក្តីសម្រេចមួយទៅលើអង្គសេចក្តីនៃមូលដ្ឋាន ខ នៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះបានឡើយ។

រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៦

ប្រធាន **អង្គបុរេជំនុំជម្រះ**

អង្គបុរេជំនុំជម្រះ * PRE-TRIAL CHAMBER * CHAMBRE PRELIMINAIRE * E.C.C.C * C.E.T.C

ប្រាក់ គឹមសាន **Oliver BEAUVALLET** **ន៉ីយ ថុល** **Steven J. BWANA** **ហួត វុឌ្ឍី**

ចៅក្រម **ប្រាក់ គីមសាន** ចៅក្រម **ន័យ ថុល** និងចៅក្រម **ហួត វុទ្ធី** ភ្ជាប់បន្ថែមនូវមតិយោបល់របស់ខ្លួន ទាក់ទិននឹងមូលដ្ឋាន ខ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍។

ចៅក្រម **Oliver BEAUVALLET** និងចៅក្រម **Steven J. BWANA** ភ្ជាប់បន្ថែមនូវមតិយោបល់របស់ខ្លួន ទាក់ទិននឹងមូលដ្ឋាន ខ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍។

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C. C.E.T.C.

មតិយោបល់របស់ចៅក្រម ប្រាក់ គីមសាន ចៅក្រម ន័យ ថុល និងចៅក្រម ហួត វុទ្ធី

ក. ប្រវត្តិនីតិវិធី

១. នៅថ្ងៃទី ០៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥ លោក មាស មុត បានប្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាចុះថ្ងៃទី ០៣ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០១៥ របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិដែលសម្រេចដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យកំបាំងមុខ នៅចំពោះមុខការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត[65] ។

២. នៅថ្ងៃទី ២៨ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ មាស មុត បានសុំបន្ថែមចំនួនទំព័រនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ[66]។ នៅថ្ងៃទី ១០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៥ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បានចេញសេចក្តីសម្រេចបដិសេធសំណើសុំបន្ថែមចំនួនទំព័រនេះ និងកំណត់ពេលវេលាឱ្យ មាស មុត ដាក់បណ្តឹងរហូតដល់ថ្ងៃទី ១៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៥[67]។

៣. នៅថ្ងៃទី ១៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០១៥ លោក មាស មុត បានប្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិសម្រេចដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យកំបាំងមុខ (បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍) [68] នៅចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះ។

---

[65] សៀវភៅចុះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត (ឯកសារលេខ៖ D128/1)។

[66] សំណើរបស់ មាស មុត សុំបន្ថែមចំនួនទំព័រនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត HARMON ដែលសម្រេចដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យដោយកំបាំងមុខ ចុះថ្ងៃទី ២៨ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ (ឯកសារលេខ៖ D128/1/1)។

[67] សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់ មាស មុត សុំបន្ថែមចំនួនទំព័រនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត HARMON ដែលសម្រេចដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យដោយកំបាំងមុខ (ឯកសារលេខ៖ D128/1/2)។

[68] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ប្រឆាំងនឹងដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត HARMON ដែលសម្រេចដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យដោយកំបាំងមុខ (ឯកសារលេខ៖ D128/1/3)។

E.C.C.C. • C.E.T.C.
PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE

៤. នៅថ្ងៃទី ២៣ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៥ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ បានសុំពន្យារពេលឆ្លើយតបទៅនឹងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍[69]។ នៅថ្ងៃទី ២៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៥ មេធាវីការពារក្ដីរបស់ មាស មុត បានឆ្លើយតបទៅនឹងសំណើសុំពន្យារពេលឆ្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ដោយបានស្នើសុំបដិសេធសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ និងស្នើសុំថា ប្រសិនបើអនុញ្ញាតតាមសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិនោះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ត្រូវពន្យារពេល ១០ ថ្ងៃទៀតឱ្យមេធាវីការពារក្ដីដែរ ដើម្បីធ្វើការឆ្លើយតបទៅនឹងចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ[70]។ នៅថ្ងៃទី ២៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៥ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បានចេញសេចក្ដីសម្រេចលើសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិសុំពន្យារពេលឆ្លើយតបនេះ និងលើសំណើរបស់មេធាវីការពារក្ដី មាស មុត ដោយបានសម្រេចពន្យារពេលឱ្យសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិដាក់ចម្លើយតបរបស់ខ្លួនរហូតដល់ថ្ងៃទី ០៦ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ និងពន្យារពេលឱ្យមេធាវីការពារក្ដីចំនួន ១០ ថ្ងៃបន្ថែមទៀត ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងចម្លើយតបរបស់សហព្រះអាជអាជ្ញា[71]។

៥. នៅថ្ងៃទី ០៦ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិដាក់ចម្លើយតបទៅនឹងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ប្រឆាំងនឹងដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត HARMON ដែលសម្រេចដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យដោយកំបាំងមុខ[72]។

---

[69] ឯកសារលេខ៖ D128/1/4 ។

[70] ឯកសារលេខ៖ D128/1/5 ។

[71] សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ សុំពន្យារពេលឆ្លើយតបទៅនឹងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ប្រឆាំងនឹងដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត HARMON ដែលសម្រេចដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យដោយកំបាំងមុខ និងសេចក្ដីសម្រេចលើសំណើរបស់មេធាវីការពារក្ដីលើចំណុចនេះ ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០១៥ (ឯកសារលេខ៖ D128/1/6)។

[72] ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទៅនឹងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ប្រឆាំងនឹងដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត HARMON ដែលសម្រេចដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យដោយកំបាំងមុខ (ឯកសារលេខ៖ D128/1/7)។

៦. នៅថ្ងៃទី ២៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ សហមេធាវីការពារក្តីរបស់ មាស មុត ដាក់ចម្លើយតប ទៅនឹងចម្លើយរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ដែលតបទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ប្រឆាំងនឹងដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត HARMON ដែលសម្រេចដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យដោយកំបាំងមុខ[73]។

៧. កាលពីថ្ងៃទី ០៣ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានលើកយកបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍មកពិភាក្សា ហើយចៅក្រមជាតិ បានសម្រេចទទួលយកបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត និងបដិសេធ ដីកាសម្រេចចុះថ្ងៃទី ០៣ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០១៥ របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ។

៨. ប៉ុន្តែកាលពីថ្ងៃទី ១៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥ លោក មាស មុត បានចូលមកបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ នៅខេត្តបាត់ដំបង ជាមួយនឹងវត្តមានសហមេធាវីជាតិ អាង ឧត្តម និងសហមេធាវីអន្តរជាតិ Michael Karnavas[74]។ ហើយសហចៅក្រមស៊ើប អង្កេតអន្តរជាតិ បានសម្រេចជាថ្មី ដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យដោយចំពោះមុខ។

ខ.ការពិចារណានៅលើអង្គសេចក្តីនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍

៩. ចៅក្រមជាតិ នឹងបង្ហាញអំពីមតិយោបល់ទៅលើបញ្ហានីតិវិធីដែលមានពេលនេះ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ ជាការចាប់ផ្តើម យើងសូមធ្វើការបញ្ជាក់អំពីការយល់ឃើញរបស់យើងចំពោះការផ្សព្វផ្សាយជា សាធារណៈនៃសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ។

១០. អនុលោមតាមមាត្រា ៣.១២ នៃសេចក្តីណែនាំអនុវត្ត អ.វ.ត.ក ផ្តល់សិទ្ធិឱ្យលោក មាស មុត អាចស្នើសុំមកអង្គបុរេជំនុំជម្រះធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារឡើងវិញជា "សាធារណៈ" នូវឯកសារ

[73] ចម្លើយតបរបស់សហមេធាវីការពារក្តីរបស់ មាស មុត ទៅនឹងចម្លើយរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ដែលតបទៅនឹង បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ប្រឆាំងនឹងដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត HARMON ដែលសម្រេចដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យដោយកំបាំងមុខ (ឯកសារលេខ៖ D128/1/8)។

[74] កំណត់ហេតុនៃការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារលេខ D14...។

E.C.C.C * C.E.T.C * PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRELIMINAIRE

“សំងាត់” ឬ “សំងាត់បំផុត” ដោយអនុលោមតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃសេចក្តីណែនាំអនុវត្តស្តីពីចំណាត់ប្រភេទ និងការគ្រប់គ្រងព័ត៌មានទាក់ទងសំណុំរឿង។

១១. មាត្រា ៣.១២ វាក្យខណ្ឌទី២ នៃសេចក្តីណែនាំអនុវត្ត អ.វ.ត.ក បានចែងថា “តាមករណីសមស្រប ទាល់តែមានការចេញដីកាដំណោះស្រាយ និងសេចក្តីសម្រេចប្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងដីកាដំណោះស្រាយ ទើបសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងអង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវពិនិត្យពិចារណា ថាតើចំណាត់ថ្នាក់ប្រភេទឯកសារដែលបានស្នើសុំនោះមានលក្ខណៈសមស្របដែរឬទេ ហើយបើសិនជាមិនសមស្របទេ ត្រូវធ្វើសេចក្តីសម្រេចថាតើចំណាត់ប្រភេទអ្វីទើបសមស្រប”។

១២. ផ្អែកតាមទឡ្ហីករណ៍ខាងលើ ចៅក្រមជាតិ យល់ឃើញថា ការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ “សម្ងាត់” ទៅជា “សាធារណៈ” នៅពេលនេះ គឺពុំទាន់មានភាពចាំបាច់ ហើយក៏មិននាំឲ្យប៉ះពាល់សិទ្ធិ និងផលប្រយោជន៍របស់លោក មាស មុត ដែរ ព្រោះទោះបីឯកសារនោះជាប្រភេទ “ឯកសារសម្ងាត់” ក៏គាត់អាចមើលឯកសារទាំងនោះបានដែរ។ ហេតុដូចនេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ គប្បីពិចារណាលើការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារឡើងវិញ នៅពេលចេញដីកាដំណោះស្រាយ និងសេចក្តីសម្រេចប្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងដីកាដំណោះស្រាយ អនុលោមតាមមាត្រា ៣.១២ វាក្យខណ្ឌទី២ នៃសេចក្តីណែនាំអនុវត្ត អ.វ.ត.ក។

១៣. នៅក្នុងកំណត់ហេតុនៃការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ បានសម្រេចដាក់ មាស មុត ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យដោយចំពោះមុខនូវបទចោទប្រកាន់មួយចំនួន និងប្រកាសលុបចោលបទចោទប្រកាន់មួយចំនួនដែលមាននៅក្នុងដីកាសម្រេចចុះថ្ងៃទី ០៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥ ដែលសម្រេចដាក់ មាស មុត ឲ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យដោយកំបាំងមុខ[75]។

---

[75] កំណត់ហេតុនៃការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារលេខ D147 និងសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង ០០៣ ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥។

១៤. ផ្អែកតាមភស្តុតាងថ្មីនេះ[76] ចៅក្រមជាតិ សម្រេចទុកជាមោឃៈនូវបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេច ចុះថ្ងៃទី ០៣ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០១៥ របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិសម្រេចដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យកំបាំង។

រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មីនា ឆ្នាំ២០១៦

ប្រធាន ប្រាក់ គឹមសាន **ចៅក្រម នេយ ថុល** **ចៅក្រម ហួត វុទ្ធី**

[76] កំណត់ហេតុនៃការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារលេខ D147។

01220427

មតិយោបល់របស់ចៅក្រម BEAUVALLET និងចៅក្រម BWANA ("ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខា") ស្តីអំពីអង្គសេចក្តីនៃមូលដ្ឋាន ខ នៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍

1. យើងជាចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាខាងក្រោម នឹងបង្ហាញនូវមតិយោបល់របស់យើងដូចខាងក្រោមទៅលើបញ្ហានីតិវិធីដែលលើកយកមកពិភាក្សា។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ជាដំបូង យើងមានបំណងបញ្ជាក់បំភ្លឺអំពីការយល់ឃើញរបស់យើង ចំពោះការផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈនូវសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ។

2. វិធាន ៧៨ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងថា រាល់សេចក្តីសម្រេចដែលមានសំលេងគាំទ្រគ្រប់គ្រាន់ និង រាល់សេចក្តីសម្រេចដែលមិនមានសំលេងគាំទ្រគ្រប់គ្រាន់របស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ រួមទាំងមតិជំទាស់ផង ត្រូវបោះពុម្ពផ្សាយទាំងស្រុង លើកលែងតែអង្គបុរេជំនុំជម្រះសម្រេចថា ការបោះពុម្ពផ្សាយនោះអាចប៉ះពាល់ដល់ផលប្រយោជន៍នៃការអង្កេតបឋម ឬ ការស៊ើបសួរ។

3. ហេតុនេះ ជាគោលការណ៍ ការផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈនូវសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះត្រូវបានកំណត់ទៅតាមលក្ខខណ្ឌនានានៅក្នុងវិធាន ៧៨ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង និង មាត្រា ៤(ង) នៃសេចក្តីណែនាំអនុវត្តស្តីពីចំណាត់ប្រភេទ និងការគ្រប់គ្រងព័ត៌មានទាក់ទងសំណុំរឿង។ អាស្រ័យហេតុនេះ ខ្លឹមសារនៃសេចក្តីសម្រេច ឬយោបល់ដែលមិនប៉ះពាល់ដល់សុចរិតភាពនៃកិច្ចស៊ើបសួរមិនគួរត្រូវបានកោសលុបទេ។

4. យើងយល់ឃើញថា សេចក្តីសម្រេចទាំងឡាយណារបស់អង្គជំនុំជម្រះពាក់ព័ន្ធនឹងចំណាត់ប្រភេទដែលពុំស្ថិតនៅក្រោមគោលការណ៍នៃការផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈដែលមានចែងនៅក្នុងវិធាន ៧៨ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ត្រូវតែទទួលយកដោយមានឯកសារសំអាងពេញលេញ ដើម្បីបដិសេធគោលការណ៍ដែលបានលើកឡើងខាងលើ។

5. ដោយអនុវត្តយ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួនទៅតាមគោលការណ៍នៃការផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈនូវសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះដែលមានចែងនៅក្នុងវិធាន ៧៨ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង យើងរក្សាសិទ្ធិក្នុងការចេញសំណៅ (កោសលុប) ជាសាធារណៈនៃមតិយោបល់នេះ ក្នុងករណីសមស្រប។

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE • E.C.C.C • C.E.T.C •

6. យើងរម្លឹកឡើងវិញបន្ថែមទៀតថា អង្គបុរេជំនុំជម្រះ "បានធ្វើការពិភាក្សាសម្រេចសេចក្តីពេញលេញ" ក្នុងខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៥[77] និង "បានបញ្ចប់ការពិភាក្សាសម្រេចសេចក្តីរបស់ខ្លួន" នៅថ្ងៃទី ៣ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥[78] មុនពេលការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងរបស់ មាស មុត ដោយផ្ទាល់នៅថ្ងៃទី ១៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥[79]។ មតិយោបល់របស់ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាខាងក្រោម ឆ្លុះបញ្ចាំងនូវសេចក្តីសម្រេចចិត្តតាមផ្លូវតុលាការ បន្ទាប់ពីបានធ្វើការពិចារណាយ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើអង្គហេតុ និងអង្គច្បាប់[80] ដែលត្រូវបានព្រមព្រៀងគ្នា មុនពេលមានការប្រែប្រួលកាលៈទេសៈបែបនេះ។

7. នៅក្នុងដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបានសម្រេចថា "ច្បាប់ដែលអាចអនុវត្តបាននៅ អ.វ.ត.ក អនុញ្ញាតឱ្យដាក់ជនសង្ស័យឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ*ដោយកំបាំងមុខ* នៅពេលដែលជនសង្ស័យបានបដិសេធមិនចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង អនុលោមតាមវិធាន ៥៧ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង និងនៅពេលដែលកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងជាបន្តបន្ទាប់មកទៀតដើម្បីធានាថា ជនសង្ស័យមានវត្តមាន មិនបានទទួលលទ្ធផល"[81]។ នៅក្នុងការធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋាននេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ជាបឋម បានពិចារណាថា វិធាន ៥៧ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង មិនបានដាក់បុរេលក្ខខណ្ឌថា ជនសង្ស័យត្រូវបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង ដើម្បីឱ្យមានការដាក់ជនសង្ស័យនោះឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យឡើយ ប៉ុន្តែ បានសន្និដ្ឋានថា វិធានផ្ទៃក្នុងមិនបានចែងអំពីនីតិវិធីក្នុងការដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យទៅលើជនសង្ស័យណា ដែលបានបដិសេធមិនចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង ហើយក៏មិនអាចឱ្យចូលបង្ហាញខ្លួនតាមមធ្យោបាយបង្ខំនោះឡើយ[82]។ បើងាកទៅច្បាប់

---

[77] របាយការណ៍តុលាការនៅ អ.វ.ត.ក ច្បាប់ចេញផ្សាយលេខ ៩០ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៥ ទំព័រ ៥ អាចរកបានជាសាធារណៈនៅលើគេហទំព័រ៖ www.eccc.gov.kh/en/articles/court-report-october-2015។

[78] របាយការណ៍តុលាការនៅ អ.វ.ត.ក ច្បាប់ចេញផ្សាយលេខ ៩៣ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៦ ទំព័រ ៥ អាចរកបានជាសាធារណៈនៅលើគេហទំព័រ៖ www.eccc.gov.kh/en/publication/court-report-january-2016។

[79] កំណត់ហេតុនៃការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D174។

[80] វចនានុក្រម Black's Law Dictionary, Bryan A. Garner, បោះពុម្ពលើកទី ៩ "សេចក្តីសម្រេច៖ ជាការសម្រេចចិត្តតាមផ្លូវតុលាការ ឬ របស់ស្ថាប័នណាមួយ ក្រោយពេលមានការពិចារណាទៅលើអង្គហេតុ និង អង្គច្បាប់"។

[81] ដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ៥៤។

[82] ដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ៣៦។

កម្ពុជាវិញ[83] សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ បានសន្និដ្ឋានថា ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាពុំមានបទប្បញ្ញត្តិដែលចែងច្បាស់លាស់អំពីការដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ*ដោយកំបាំងមុខ* ឡើយ[84]។ ដូច្នេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ បានសម្រេចស្វែងរកការណែនាំនៅក្នុងវិធានស្តីពីនីតិវិធី ដែលបានបង្កើតឡើងនៅកម្រិតអន្តរជាតិ អនុលោមតាមមាត្រា ១២(១) នៃកិច្ចព្រមព្រៀង មាត្រា ២៣ថ្មី នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក និងវិធាន ២ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង[85]។ នៅក្នុងការសម្រេចដូច្នេះ គាត់បានសន្និដ្ឋានថា "កិច្ចដំណើរការនីតិវិធី*ដោយកំបាំងមុខ* អាចទទួលយកតាមច្បាប់សិទ្ធិមនុស្ស នៅក្នុងកាលៈទេសៈមួយចំនួន ដូចជា ជនដែលអាចស្ថិតនៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ បានបដិសេធមិនចូលបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខតុលាការមានសមត្ថកិច្ច"[86] ហើយថា "វិធានស្តីពីនីតិវិធីដែលបានបង្កើតឡើងនៅកម្រិតអន្តរជាតិ អនុញ្ញាតឱ្យមានកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី*ដោយកំបាំងមុខ* នៅពេលដែលជនណាម្នាក់ បានបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ និងមានជាលាយលក្ខណ៍អក្សរថាបានលះបង់សិទ្ធិមានវត្តមានរបស់គាត់ ឬនៅពេលដែលវិធានការសមហេតុផលទាំងអស់ត្រូវបានអនុវត្ត រួចហើយដើម្បីធានានូវការចូលបង្ហាញខ្លួនរបស់គាត់នៅចំពោះមុខតុលាការមានសមត្ថកិច្ច និងដើម្បីជូនដំណឹងដល់គាត់អំពីបទចោទប្រកាន់ ប៉ុន្តែកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងទាំងនេះ មិនទទួលបានជោគជ័យ"[87]។

8. បន្ទាប់មក សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបានសន្និដ្ឋានថា លក្ខខណ្ឌតម្រូវផ្លូវច្បាប់ដើម្បី ដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ*ដោយកំបាំងមុខ* ត្រូវបានបំពេញ នៅក្នុងរឿងក្តីនេះ ដោយសារថា i) មាស មុត បានដឹងឮពីកាលបរិច្ឆេទ និងពេលវេលានៃការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង ប៉ុន្តែមានចេតនា និងមានបំណងមិនចូលបង្ហាញខ្លួន ដូច្នេះគាត់លះបង់សិទ្ធិរបស់គាត់ក្នុងការមានវត្តមានរបស់ខ្លួន"[88] ii) "វិធានការសមហេតុផលទាំងអស់ត្រូវបានអនុវត្តរួចហើយដើម្បីធានាឱ្យការចូល

---

[83] ដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ៣៩-៤២។

[84] ដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ៤១-៤២។

[85] ដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ៤២។

[86] ដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ៥៣(គ)។

[87] ដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ៥៣ (ឃ)។

[88] ដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ៥៩។

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C. C.E.T.C.

បង្ហាញខ្លួនរបស់ មាស មុត នៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក សម្រាប់ការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង អនុលោមតាមវិធាន ៥៧ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង"[89]។ ផ្អែកទៅលើចំណុចចុងក្រោយនេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបានប្រកាសថា គាត់ជឿជាក់ថា "មាស មុត មិនលាក់ខ្លួនទេ, នគរបាលយុត្តិធម៌ដឹងពីទីកន្លែងដែល មាស មុត ស្នាក់នៅ, នគរបាលយុត្តិធម៌ មានមធ្យោបាយជាក់ស្តែងដើម្បីអនុវត្តដីកានាំខ្លួន ហើយនគរបាលយុត្តិធម៌ មិនបានបំពេញការទទួលខុសត្រូវ ដែលបានកំណត់ដោយកិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក និងវិធានផ្ទៃក្នុង"[90]។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ បានសន្និដ្ឋានបន្ថែមទៀតថា ការដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ *ដោយកំបាំងមុខ* គឺជាវិធីតែមួយគត់ដើម្បីធានានូវការអនុវត្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដោយយុត្តិធម៌ និងឱ្យបានឆាប់រហ័ស ពិសេសជាងនេះទៀត គឺដើម្បីបញ្ចៀសកុំឱ្យកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី "ជាប់គាំង"[91] និងដើម្បីអនុញ្ញាតឱ្យ មាស មុត អនុវត្តសិទ្ធិនានាដែលវិធានផ្ទៃក្នុងបានផ្តល់យ៉ាងជាក់លាក់ទៅឱ្យ "ជនត្រូវចោទ" នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃកិច្ចស៊ើបសួរ[92]។ ដូច្នេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបានសម្រេច "ដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ *ដោយកំបាំងមុខ*" និងបានជូនដំណឹងគាត់អំពីបទចោទប្រកាន់ តាមរយៈការជូនដំណឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដែលបានប្រគល់ទៅឱ្យសហមេធាវីរបស់គាត់។

9. សហមេធាវីអះអាងថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ មានកំហុសផ្នែកអង្គច្បាប់ និងបានអនុវត្តហួសពីអំណាចរបស់គាត់នៅក្នុងការដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ*ដោយកំបាំងមុខ*។ ទីមួយ សហមេធាវីអះអាងថា ការដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ*ដោយកំបាំងមុខ* មិនមានចែងនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងទេ[93] ហើយថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត "មិនបានអនុវត្តតាម វិធាន ៥៧ ឬស្នើសុំឱ្យធ្វើវិសោធនកម្មលើវិធាន ៥៧ (តាមរយៈកិច្ចប្រជុំពេញអង្គ) ឡើយ ដើម្បីអាចដាក់បុគ្គលណាម្នាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យ*ដោយកំបាំងមុខ* តែសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបែរជា

---

[89] ដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ៦៦។

[90] ដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ៦៦។

[91] ដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ៦៩។

[92] ដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ៧០។

[93] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៣៥។

បង្កើតនីតិវិធីរបស់ខ្លួនផ្ទាល់ ដែលផណ្ដើមយកនូវអំណាចនីតិប្រតិបត្តិ ក្នុងការធ្វើវិសោធនកម្មវិធានផ្ទៃក្នុងដែលត្រូវបានអនុវត្តតែនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំពេញអង្គប៉ុណ្ណោះ[94]។

10. ទីពីរ សហមេធាវីអះអាងថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត មានកំហុសនៅក្នុងការបកស្រាយវិធានផ្ទៃក្នុង ដោយគិតទៅដល់មូលដ្ឋានប្រព័ន្ធច្បាប់ស៊ីវិលឡូនៅ អ.វ.ត.ក។ សហមេធាវីជំទាស់ថា អត្ថន័យធម្មតានៃវិធាន ៥៧ គូសបញ្ជាក់ថា មិនដូចទៅនឹងការជំនុំជម្រះដែលចែងនៅក្នុងវិធាន ៨១ ទេ ការបង្ហាញខ្លួនដោយផ្ទាល់ គឺតម្រូវឱ្យមានការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង”[95]។ សហមេធាវីជំទាស់បន្ថែមទៀតថា ដោយសារតែវិធានផ្ទៃក្នុងចែងយ៉ាងច្បាស់ថា ការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យ *ដោយកំបាំងមុខ* មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតនោះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ មានកំហុសនៅក្នុងការអនុវត្តច្បាប់កម្ពុជា នៅក្នុងដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់។ បន្ទាប់មកទៀត សហមេធាវីជំទាស់ថា ទោះបីជាសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ អាចពិចារណាដោយសមហេតុផលទៅលើច្បាប់កម្ពុជាក៏ដោយ ក៏ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាមិនអនុញ្ញាតឱ្យការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងធ្វើឡើង*ដោយកំបាំងមុខ*ឡើយ ពីព្រោះអត្ថន័យធម្មតានៃមាត្រា ១៤៣ តម្រូវឱ្យការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងធ្វើឡើងដោយមានវត្តមានផ្ទាល់ ជាចម្បងគឺដើម្បីអនុញ្ញាតឱ្យចៅក្រមស៊ើបអង្កេតទទួលយកចម្លើយរបស់ជនត្រូវចោទនោះភ្លាមៗ ប្រសិនបើចាំបាច់”[96]។ សហមេធាវីជំទាស់បន្ថែមទៀតថា ស្រដៀងគ្នានេះដែរ ច្បាប់បារាំងតម្រូវឱ្យជនសង្ស័យធ្វើការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងនៅចំពោះមុខចៅក្រមស៊ើបអង្កេត មុនពេលគាត់ត្រូវបានដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យ[97]។

11. ចុងក្រោយ សហមេធាវីអះអាងថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ បានអនុវត្តដោយភ័ន្តច្រឡំ និងដោយសម្រាំងនូវយុត្តិសាស្ត្រ និងវិធានស្ដីពីនីតិវិធីអន្តរជាតិ។ ជាពិសេស សហមេធាវីជំទាស់ថា វិធានស្ដីពីនីតិវិធីរបស់តុលាការពិសេសសម្រាប់ប្រទេសលីបង់ (“តុលាការ STL”) មិនអាចយកមកអនុវត្តបានទេនៅ អ.វ.ត.ក ពីព្រោះ “នីតិវិធីរបស់តុលាការ STL មានលក្ខណៈ

[94] បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៣៩។

[95] បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៤៥។

[96] បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៥២។

[97] បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៦០។

E.C.C.C. C.E.T.C. PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRELIMINAIRE

ពិសេសតែមួយគត់ និងត្រូវបានកម្រិតត្រឹមបរិបទប្រទេសលីបង់ប៉ុណ្ណោះ"[98] និងនៅគ្រប់ករណីទាំងអស់ នីតិវិធីចេញដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ*ដោយកំបាំងមុខ*របស់តុលាការ STL ប្រឆាំងទៅនឹងច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ[99]។ វិធានរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតយូហ្គោស្លាវី ("តុលាការ ICTY") តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់រ៉្វាន់ដា ("តុលាការ ICTR") និងតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ("តុលាការ ICC") ដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបានស្វែងរកការណែនាំនោះ ក៏មិនអាចយកមកអនុវត្តបានដែរ ពីព្រោះវិធានទាំងនោះយោងទៅលើនីតិវិធីដែលមានលក្ខណៈមិនដូចគ្នាទៅនឹងការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក ឡើយ[100]។ សហមេធាវីជំទាស់បន្ថែមទៀតថា នៅកម្រិតអន្តរជាតិ កាលណាកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើឡើង*ដោយកំបាំងមុខ* នោះ"គ្រប់វិធានការសមស្របទាំងអស់ត្រូវតែអនុវត្តដើម្បីធានាឱ្យមានការបង្ហាញខ្លួនរបស់ជនជាប់ចោទ កាលណាជនជាប់ចោទនោះបានរត់គេចខ្លួន ឬរកមិនឃើញ"[101]។ សហមេធាវីជំទាស់ថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិខកខានមិនបានបំពេញតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវទាំងនេះ ពីព្រោះគាត់ "ដឹងទីកន្លែងដែល មាស មុត ស្នាក់នៅ និងមិនចាត់ទុកថា លោក មាស មុត លាក់ខ្លួន"[102] ដូច្នេះហើយ មិនអាចកំណត់ថា មាស មុត បានរត់គេចខ្លួន ឬរកមិនឃើញនោះឡើយ។ សហមេធាវីអះអាងបន្ថែមទៀតថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតខកខានមិនបានចាត់វិធានការសមស្របទាំងអស់ដើម្បីធានានូវការចូលបង្ហាញខ្លួនរបស់ មាស មុត ឡើយ ដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតនៅមានជម្រើសជាច្រើនក្នុងការធានាឱ្យមានវត្តមានរបស់គាត់ ដែលជម្រើសទាំងនោះរួមមាន ការធ្វើដំណើរទៅទីកន្លែងរស់នៅរបស់ មាស មុត ដើម្បីចាត់ចែងការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងដោយផ្ទាល់ ឬដាក់បណ្ដឹងទៅកាន់អគ្គព្រះរាជអាជ្ញានៃសាលាឧទ្ធរណ៍ អំពីការខកខានរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌មិនអនុវត្តដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន[103]។ ដូច្នេះ សហមេធាវីស្នើសុំឱ្យ អង្គបុរេជំនុំជម្រះចាត់ទុកជាមោឃៈនូវដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់នេះ។

---

[98] បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៦៩។

[99] បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៦៧។

[100] បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៧៣-៧៦, ៧៧-៨០។

[101] បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៨៥។

[102] ដូចយោងខាងលើ។

[103] បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៨៨-៩២។

12. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិឆ្លើយតបថា ការខកខានរបស់ មាស មុត មិនបានប្រតិបត្តិតាមដីកាកោះមួយដែលភ្ជាប់កាតព្វកិច្ចតាមផ្លូវច្បាប់ និងការខកខានមិនបានអនុវត្តដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន បង្កើតនូវបញ្ហាមួយដែល "ផ្ទុយទៅនឹងស្ថានភាពអង្គហេតុដោយផ្ទាល់ ដែលត្រូវបានប្រមើលមើលទុកជាមុនដោយវិធានផ្ទៃក្នុង"[104] ដែលប្រមើលថា ដីកាកោះនឹងត្រូវបានប្រតិបត្តិតាម[105] ហើយដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន ត្រូវបានអនុវត្ត[106]។ ស្រដៀងគ្នានេះដែរ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិអះអាងថា ពុំមាននីតិវិធីជាធរមាននៅក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា ដែលដោះស្រាយចំពោះស្ថានភាពអង្គហេតុបច្ចុប្បន្ននេះឡើយ[107]។ ដូច្នេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិអះអាងថា វាជាការសមស្របសម្រាប់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ក្នុងការពិចារណាទៅលើវិធានស្តីពីនីតិវិធី ដែលបានបង្កើតឡើងនៅកម្រិតអន្តរជាតិ[108]។ ទាក់ទិននឹងបញ្ហានេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិអះអាងថា ដោយសារតែការចូលរួមយ៉ាងសកម្មរបស់គាត់នៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី តាមរយៈក្រុមមេធាវីការពារក្តីដែលគាត់បានជ្រើសរើសដោយផ្ទាល់នោះ មាស មុត ត្រូវបានចាត់ទុកថាបានចូលបង្ហាញខ្លួននៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីទាំងនេះរួចជាស្រេចហើយ ឬបានលះបង់សិទ្ធិរបស់គាត់ក្នុងការមានវត្តមាន អនុលោមតាមវិធានជាធរមាននៅចំពោះមុខតុលាការ STL និងច្បាប់សិទ្ធិមនុស្ស[109]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិអះអាងបន្ថែមទៀតថា ទាំងតុលាការ ICTY និងតុលាការ ICTR អនុញ្ញាតឱ្យមានកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដោយកំបាំងមុខ នៅក្នុងដំណាក់កាលសំខាន់ៗជាងការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង ឧទាហរណ៍ នៅក្នុងសវនាការដែលត្រូវធ្វើការសម្រេចបន្តដំណើរការទៅជំនុំជម្រះ[110]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ អះអាងបន្ថែមទៀតថា សវនាការស្តីអំពីការបញ្ជាក់ពី

[104] ចម្លើយតប កថាខណ្ឌ ៣៨។

[105] ចម្លើយតប កថាខណ្ឌ ៣៧។

[106] ចម្លើយតប កថាខណ្ឌ ៣៨។

[107] ចម្លើយតប កថាខណ្ឌ ៤៣។

[108] ចម្លើយតប កថាខណ្ឌ ៣៩ ដែលយោងទៅលើវិធាន ២ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ មាត្រា ១២ នៃកិច្ចព្រមព្រៀង។ មាត្រា ២៣ថ្មី នៃច្បាប់ អ.វ.ត.ក។

[109] ចម្លើយតប កថាខណ្ឌ ៥០ និង៥៨-៦១។

[110] ចម្លើយតប កថាខណ្ឌ ៦៥ ដែលយោងទៅលើវិធានស្តីពីនីតិវិធី និងភស្តុតាងរបស់តុលាការ ICTY វិធាន ៦១ និងវិធានស្តីពីនីតិវិធី និងភស្តុតាងរបសតុលាការ ICTR ។

បទចោទ ប្រកាន់នៅតុលាការ ICC ដែលស្រដៀងគ្នាទៅនឹងការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់នៅ អ.វ.ត.ក អាចត្រូវបានធ្វើឡើង*ដោយកំបាំងមុខ* អនុលោមតាមមាត្រា ៦១ នៃលក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូម ប្រសិនបើវិធានការសមហេតុផលទាំងអស់ ត្រូវបានអនុវត្តរួចហើយ ដើម្បីធានានូវការចូលបង្ហាញខ្លួនរបស់ជនសង្ស័យដោយផ្ទាល់នោះ[111]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិសន្និដ្ឋានថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ បានពិចារណាយ៉ាងត្រឹមត្រូវទៅលើវិធានស្តីពីនីតិវិធីពាក់ព័ន្ធនៅកម្រិតអន្តរជាតិ[112]។

13. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិអះអាងថា មាស មុត បានលះបង់យ៉ាងច្បាស់ក្រឡែតនូវសិទ្ធិរបស់គាត់ក្នុងការមានវត្តមាននៅក្នុងអំឡុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី តាមរយៈការដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងរបស់គាត់អំពីការមិនទទួលស្គាល់ដីកាកោះ[113] និងតាមរយៈការមិនចូលមកបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក ក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងដីកាកោះ[114]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិអះអាងថា ទោះបីជា មាស មុត លះបង់សិទ្ធិរបស់គាត់ក្នុងការមានវត្តមានក៏ដោយ ក៏សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ បានចាត់វិធានការសមហេតុផលទាំងអស់ដើម្បីធានានូវការចូលបង្ហាញខ្លួនដោយផ្ទាល់របស់ មាស មុត[115] ដែលវិធានការទាំងនេះរួមមាន ការព្យាយាមជាច្រើនដងដើម្បីឱ្យនគរបាលយុត្តិធម៌ អនុវត្ត ដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន[116]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិសន្និដ្ឋានថា ការដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ*ដោយកំបាំងមុខ* គឺ "អាចអនុញ្ញាតបាន និងជាវិធីតែមួយគត់ដើម្បីធានានូវកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដោយយុត្តិធម៌ និងឱ្យបានឆាប់រហ័ស និងដើម្បីការពារសិទ្ធិរបស់ មាស មុត ជនរងគ្រោះ និងប្រជាជនកម្ពុជា"[117]។

---

[111] ចម្លើយតប កថាខណ្ឌ ៦៦-៦៩។

[112] ចម្លើយតប កថាខណ្ឌ ៤៣។

[113] ចម្លើយតប កថាខណ្ឌ ៧១

[114] ចម្លើយតប កថាខណ្ឌ ៧២។

[115] ចម្លើយតប កថាខណ្ឌ ៧៧។

[116] ចម្លើយតប កថាខណ្ឌ ៧៨-៧៩។

[117] ចម្លើយតប កថាខណ្ឌ ២។

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C. C.E.T.C.

14. សហមេធាវីឆ្លើយតបថា វិធានកម្ពុជាចែងអំពីនីតិវិធីយ៉ាងច្បាស់ចំពោះការខកខានរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌ក្នុងការមិនអនុវត្តដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន ដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិគួរយកមកប្រើជំនួសឱ្យការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យ *ដោយកំបាំងមុខ*[118]។

ក. សេចក្តីសន្និដ្ឋានបឋម

15. ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាខាងក្រោមកត់សម្គាល់ឃើញថា ពាក្យ "ការដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ *ដោយកំបាំងមុខ*" នៅក្នុងដីកាសម្រេចដែលត្រូវបានជំទាស់ អាចនាំឱ្យមានការភ័ន្តច្រឡំ។ *ដោយកំបាំងមុខ* មានន័យថា "ដោយគ្មានវត្តមាន"។ ក្នុងច្បាប់ ពាក្យឡាតាំងមួយនេះត្រូវបានប្រើជាទូទៅដើម្បីសម្គាល់ "ការជំនុំជម្រះ *ដោយកំបាំងមុខ*" ដូចជាការសម្រេចអំពីពិរុទ្ធភាព ឬភាពគ្មានទោសរបស់ជនជាប់ចោទ និងការដាក់ទោស នៅពេលអវត្តមានជនជាប់ចោទ។ ជាបឋម គួរបញ្ជាក់ថា កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៅក្នុងសំណុំរឿងបច្ចុប្បន្ន កំពុងស្ថិតនៅដំណាក់កាលមុនការជំនុំជម្រះ ហើយនីតិវិធីនៃការដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ តាមវិធាន ៥៥(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ពុំពាក់ព័ន្ធការសម្រេចអំពីពិរុទ្ធភាព ឬភាពគ្មានទោសឡើយ[119]។ ហេតុនេះ ការលើកឡើងអំពីវិធាននីតិវិធីណាមួយដែលមានចែងអំពី *ការជំនុំជម្រះដោយកំបាំងមុខ* ត្រូវតែធ្វើដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ដោយពិចារណាអំពីភាពខុសគ្នានៃកិច្ចដំណើរនីតិវិធីនៅដំណាក់កាលនេះ និងផលវិបាករបស់ចុងចោទ។ ទីពីរ ការប្រើប្រាស់ពាក្យ "*ដោយកំបាំងមុខ*" ត្រឹមប៉ុណ្ណឹងនៅក្នុងករណីនាពេលបច្ចុប្បន្ន ពុំសមស្របឡើយ ហើយយើងនឹងបកស្រាយពន្យល់ដូចខាងក្រោមនេះ។

16. នៅក្រោមច្បាប់កម្ពុជាដែលអនុញ្ញាតឱ្យចេញសាលក្រម ពេលអវត្តមានជនជាប់ចោទ ការជំនុំជម្រះពុំត្រូវបានចាត់ទុកជាការជំនុំជម្រះ *ដោយកំបាំងមុខ* ឡើយ ខណៈដែលជនជាប់ចោទបានដឹង

---

[118] ការឆ្លើយតប កថាខណ្ឌ ១៨ ដល់ ២០, ២៥ ។

[119] រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Rajic*, IT-95-12-R61, ការពិនិត្យឡើងវិញអំពីដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះអនុលោមតាមវិធាន ៦១ នៃវិធានស្តីពីនីតិវិធី និងភ័ស្តុតាង អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ថ្ងៃទី ១៣ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៩៦ ("សាលក្រម *Rajic*") កថាខណ្ឌ ៣៖ "កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីស្របតាមវិធាន ៦១ មិនមែនជាសវនាការ*ដោយកំបាំងមុខ*ទេ។ ពុំមានការសម្រេចអំពីពិរុទ្ធភាពនៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនេះឡើយ[...]។ ពុំមានការដាក់ទោសទណ្ឌទៅលើជនជាប់ចោទឡើយ នៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីស្របតាមវិធាន ៦១ នេះ"។

អំពីកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនោះ[120]។ ត្រង់ប្រការនេះ មាត្រា ៣៦១ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាចែងថា៖

> ប្រសិនបើជនជាប់ចោទមិនចូលមកបង្ហាញខ្លួននៅពេលសវនាការទេ ប៉ុន្តែសាម៉ីខ្លួនបានដឹងអំពីដីកាបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់ ឬបានដឹងពីការកោះហៅហើយនោះ សាលក្រមត្រូវចាត់ទុកថាជាសាលក្រមចំពោះមុខជនជាប់ចោទ។ សាលក្រមដែលចាត់ទុកថាចំពោះមុខនេះ ត្រូវឱ្យដំណឹងដល់ជនជាប់ចោទ។ សាលក្រមនេះអាចត្រូវប្តឹងឧទ្ធរណ៍បាន។

បញ្ច្រាសមកវិញ មាត្រា ៣៦២ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាចែងថា៖

> ប្រសិនបើជនជាប់ចោទមិនចូលបង្ហាញខ្លួននៅពេលសវនាការទេ ហើយនិងប្រសិនបើគ្មានភស្តុតាងបង្ហាញឱ្យឃើញថាសាម៉ីខ្លួនបានដឹងពីដីកាបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះ ឬបានដឹងអំពីការកោះហៅនោះទេ សាលក្រមត្រូវប្រកាសដោយកំបាំងមុខជនជាប់ចោទ។ សាលក្រមកំបាំងមុខជនជាប់ចោទ ត្រូវឱ្យដំណឹងដល់ជនជាប់ចោទនេះ។ សាលក្រមនេះអាចត្រូវប្តឹងទាស់បាន (សូមមើល មាត្រា ៣៦៥)។

---

[120]គោលការណ៍នេះគឺដូចគ្នានៅក្នុងចំណោមប្រទេសជាច្រើនដូចជា អ៊ីតាលី ប៊ុលហ្គារី និងស្វីស។ *សូមមើល* តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប សំណុំរឿង *Sejdovic ទល់នឹងប្រទេសអ៊ីតាលី* ពាក្យសុំលេខ 56581/00, សាលក្រម, ថ្ងៃទី ១០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៤ កថាខណ្ឌ ២៤ *ដោយយោង*មាត្រា ១៧៥(២) នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌអ៊ីតាលី ដែលចែងថា បុគ្គលដែលត្រូវបានបដិសេធមិនប្រាប់អំពីវិធានការនានាដែលបានអនុវត្តនៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ពុំមានសិទ្ធិធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែលខុសពេលឡើយ ដោយហេតុថាសិទ្ធិនេះត្រូវបានផ្តល់សម្រាប់ជនដែលត្រូវបានផ្តន្ទាទោស*ដោយកំបាំងមុខ*។ តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប សំណុំរឿង *Demebuka ទល់នឹងប្រទេសប៊ុលហ្គារី* ពាក្យសុំលេខ 68020/01 សាលក្រមចុះថ្ងៃទី ២៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៨ កថាខណ្ឌ ៣០-៣១ *ដោយយោង* មាត្រា ៤២៣(១) នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌប៊ុលហ្គារីឆ្នាំ ២០០៦ ដែលអនុញ្ញាតឱ្យបើកសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌឡើងវិញ ដែលសវនាការត្រូវបានធ្វើ*ដោយកំបាំងមុខ* ប៉ុន្តែដូចបញ្ជាក់នៅក្នុងសំណុំរឿងក្នុងស្រុក решение № 882 от 07.11.2006 г. по н.д.№ 331/2006 г., I н.о. на ВКС ពុំអនុវត្តចំពោះជនដែលបានដឹងអំពីកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីប្រឆាំងសាម៉ីខ្លួន ប៉ុន្តែសម្រេចពុំព្រមចូលរួម, តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប *សំណុំរឿង Medenica ទល់នឹងប្រទេសស្វីស* ពាក្យសុំលេខ 20491/92 សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០១ កថាខណ្ឌ ៤២ *ដោយយោង* មាត្រា ៣៣១ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌរបស់សាធារណរដ្ឋកង់តុងហ្សឺណែវ ដែលអនុលោមតាមក្រមនេះ បុគ្គលដែលត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដោយកំបាំងមុខ អាចស្នើសុំឱ្យមោឃភាពការផ្តន្ទាទោសរបស់ខ្លួន ប្រសិនបើពួកគាត់បង្ហាញថា វាមិនមែនជាកំហុសរបស់ពួកគាត់ផ្ទាល់នោះឡើយ ដែលមិនបានដឹងអំពីដីកាកោះឱ្យចូលបង្ហាញខ្លួន ឬមិនអាចចូលរួមក្នុងការជំនុំជម្រះ។

17. អ្វីដែលបានរៀបរាប់ខាងលើក៏មាននៅក្នុងកម្រិតអន្តរជាតិផងដែរ។ នៅតុលាការពិសេសសម្រាប់លីបង់ដែលជាតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិតែមួយគត់ ដែលអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើការជំនុំជម្រះ*ដោយកំបាំងមុខ* កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីទាំងនេះពុំត្រូវបានចាត់ទុកជាកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី*ដោយកំបាំងមុខ*ឡើយ នៅពេលជនជាប់ចោទបានតែងតាំងមេធាវីតំណាង[121]។

18. ដូចគ្នានេះដែរ ក្រោមច្បាប់សិទ្ធិមនុស្ស ជនជាប់ចោទដែលខកខានពុំបានបង្ហាញខ្លួននៅសវនាការត្រូវចាត់ទុកថាបានលះបង់សិទ្ធិមានវត្តមានរបស់ខ្លួន កាលណាសាម៉ីខ្លួន i) បានទទួលព័ត៌មានត្រឹមត្រូវអំពីកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី[122] ii) បានទទួលដំណឹងអំពីកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៅដំណាក់កាលដំបូង ប៉ុន្តែនៅពេលក្រោយមកទៀត ជនជាប់ចោទបានបង្កើតស្ថានភាពមួយដែលធ្វើឱ្យខ្លួនមិនអាចទទួលបានព័ត៌មាន និងចូលរួមកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ[123] ឬ iii) ត្រូវបានតំណាងដោយ

---

[121] វិធានស្តីពីនីតិវិធី និងភ័ស្តុតាងនៃតុលាការពិសេសសម្រាប់លីបង់ STL វិធាន ១០៤។

[122] គណកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស *Mbenge* ទល់នឹង *Zaire* ការប្រាស្រ័យទាក់ទង 16/1977 ឯកសារ អ.ស.ប CCPR/C/OP/2 ទំព័រ ៧៦ (ឆ្នាំ ១៩៩០), កថាខណ្ឌ ១៤.១ (ដែលបានសម្រេចថាសិទ្ធិមានវត្តមានពុំត្រូវបានរំលោភឡើយ "នៅពេលជនជាប់ចោទបដិសេធអនុវត្តសិទ្ធិមានវត្តមានរបស់ខ្លួន បើទោះជាជនជាប់ចោទបានទទួលព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់ជាមុនអំពីកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីក៏ដោយ) តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប សំណុំរឿង *Medenica ទល់នឹងប្រទេសស្វីស* ពាក្យសុំលេខ 20491/92, សាលក្រម, ថ្ងៃទី ១៤ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០១, កថាខណ្ឌ ៥៦-៥៩ (តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុបសម្រេចថាមិនមានការរំលោភទៅលើសិទ្ធិមានវត្តមាននៅសវនាការឡើយ នៅពេលដែលអ្នកដាក់ពាក្យសុំ ដែលបានដឹងអំពីកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី និងមានមេធាវីតំណាងនៅសវនាការដែលមេធាវីនោះត្រូវបានតែងតាំងដោយអ្នកដាក់ពាក្យសុំ "បានរួមចំណែកធំធេងដល់ការនាំមកនូវស្ថានភាពមួយដែលរារាំងគាត់មិនឱ្យមកបង្ហាញខ្លួន"។ នៅក្នុងសំណុំរឿងនោះ អ្នកដាក់ពាក្យសុំ ដែលបានអះអាងថាគាត់ពុំអាចចូលមកបង្ហាញខ្លួននៅសវនាការនៅប្រទេសស្វីស ដោយហេតុថាគាត់ស្ថិតក្រោមដីកាបង្គាប់ឱ្យដែលរារាំងមិនឱ្យគាត់ចាកចេញពី សហរដ្ឋអាមេរិក "បានកុហកតុលាការអាមេរិកតាមរយៈការផ្តល់ចម្លើយមិនជាក់លាក់និងមិនត្រឹមត្រូវដោយចេតនាពិសេសអំពី នីតិវិធីស្វីស-ក្នុងបំណងទទួលបានសេចក្តីសម្រេចមួយដែលធ្វើឱ្យគាត់មិនអាចមកបង្ហាញខ្លួននៅសវនាការ"។ តុលាការបានសម្រេច ថាស្ថានភាពនេះត្រូវបានរៀបចំដោយជនជាប់ចោទ ដើម្បីធ្វើធម្មានរូបអវត្តមានរបស់គាត់នៅសវនាការ និងស្នើសុំបន្តអវត្តមាន), តុលាការសិទ្ធិមនុស្ស, សំណុំរឿង *Lala ទល់នឹងប្រទេសនូវែលសេឡង់* ពាក្យសុំលេខ 14861/89 សាលក្រម ថ្ងៃទី ២២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៩៤ កថាខណ្ឌ ៣០ (ដោយបានបញ្ជាក់ថាអ្នកដាក់ពាក្យសុំដែលបានដឹងអំពីកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី និងមានមេធាវីតំណាង "មិនបានប្រើប្រាស់សិទ្ធិរបស់ខ្លួនដើម្បីចូលរួមសវនាការ")។

[123] តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប រឿងក្តី *Demebukov ទល់នឹង ប្រទេសប៊ុលហ្គារី* ពាក្យសុំលេខ 6802/01 ថ្ងៃទី ២៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៨, កថាខណ្ឌ ៥៦ និង៥៩ (ដែលបានសម្រេចថា "អ្នកដាក់ពាក្យសុំបាននាំមកនូវស្ថានភាពមួយដែលធ្វើឱ្យគាត់មិនអាចដឹងឬចូលរួមកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌក្នុងដំណាក់កាលជំនុំជម្រះ" ដោយហេតុថាអ្នកដាក់ពាក្យសុំបានទទួលដំណឹងអំពីការ

មេធាវីដែលជនជាប់ចោទបានជ្រើសរើស[124]។ នៅពេលជនជាប់ចោទត្រូវបានចាត់ទុកថាបានលះបង់សិទ្ធិមានវត្តមាន កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីពុំត្រូវបានចាត់ទុកជាកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី *ដោយកំបាំងមុខ* ឡើយ ហើយហេតុដូច្នេះ យើងពុំចាំបាច់ផ្តល់សិទ្ធិចូលរួមសវនាការជាថ្មីឱ្យជនជាប់ចោទ ដើម្បីឱ្យស្របតាមមាត្រា៦(៣)(គ) នៃអនុសញ្ញាអឺរ៉ុបស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស ឬមាត្រា ១៤(៣)(ឃ) នៃកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ (ICCPR) ឡើយ។

19. នៅក្នុងសំណុំរឿងបច្ចុប្បន្ននេះ តាមច្បាប់កម្ពុជា និងច្បាប់អន្តរជាតិ មានន័យថា នីតិវិធីនៃការដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យពុំត្រូវបានធ្វើដោយ "អវត្តមាន" មាស មុត ឡើយ។ មាស មុត ត្រូវបានតំណាងដោយមេធាវីដែលគាត់បានតែងតាំង និងបានទទួលដំណឹងត្រឹមត្រូវអំពីការកោះហៅគាត់ឱ្យមកបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង ប៉ុន្តែគាត់បានបង្ហាញចេតនាមិនចង់មកបង្ហាញខ្លួនតាមរយៈសហមេធាវីរបស់គាត់ និងដោយផ្ទាល់តាមរយៈប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ ដូចដែលយើងនឹងបញ្ជាក់លម្អិតខាងក្រោមនេះ។ លើសពីនេះទៀត សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបានសម្រេចដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យដោយគ្មានការធ្វើសវនាការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងឡើយ និងបានជូនដំណឹងទៅគាត់អំពីការចោទប្រកាន់នានា តាមរយៈលិខិតជូនដំណឹងដែលប្រគល់ទៅសហមេធាវីរបស់គាត់។ ពុំមានសវនាការណាមួយបានធ្វើឡើង នៅពេលអវត្តមាន មាស មុត ឡើយ។

20. ក្នុងបរិបទនេះ ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាពិចារណាឃើញថា កាលៈទេសៈបច្ចុប្បន្នតម្រូវឱ្យពិនិត្យ*ជាក់ ស្តែង* អំពីនីតិវិធីនៃការដាក់ជនជាប់ចោទឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ។ នីតិវិធីនេះមានពីរគ្រួត៖ ទីមួយ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានចេញសេចក្តីសម្រេចដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ អនុលោមតាមវិធាន ៥៥(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ហើយបន្ទាប់មក គាត់បានជូនដំណឹង មាស មុត អំពីការចោទប្រកាន់តាមរយៈលិខិតជូនដំណឹង

ចោទប្រកាន់រូបគាត់ បានតែងតាំងមេធាវីតំណាង ស្ថិតក្រោមដីកាកំហិតការផ្លាស់ទីកន្លែង ប៉ុន្តែបានផ្លាស់ទីកន្លែងដោយមិនជូនដំណឹងអាជ្ញាធរ ភ្លាមៗបន្ទាប់ពីបានដឹងលទ្ធផលនៃកិច្ចស៊ើបសួរបឋម)។

[124] *សូមមើល* តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប រឿងក្តី *Medenica ទល់នឹង ប្រទេសស្វីស* ពាក្យសុំលេខ 20491/92, សាលក្រម, ថ្ងៃទី ១៤ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០១ កថាខណ្ឌ ៥៦ និងកថាខណ្ឌ ៥៩។ តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប រឿងក្តី *Lala ទល់នឹងប្រទេសហូឡង់* ពាក្យសុំលេខ 14861/89 សាលក្រម ថ្ងៃទី ២២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៩៤ កថាខណ្ឌ ៣០។ តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប រឿងក្តី *Demebukov ទល់នឹង ប្រទេសប៊ុលហ្គារី* ពាក្យសុំលេខ 6802/01 ថ្ងៃទី ២៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៨ កថាខណ្ឌ ៥៧។

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C C.E.T.C.

ជាផ្លូវការទៅសហមេធាវីរបស់គាត់ និងដោយគ្មានសវនាការនៃការចូលមកបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង តាមវិធាន ៥៧ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងឡើយ។ ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខា នឹងពិនិត្យថាតើសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ បានប្រព្រឹត្តកំហុសអង្គច្បាប់នៅក្នុងដំណើរការនេះដែរឬទេ ដោយមិនពិចារណាអំពីការយោងរបស់គាត់ទៅលើ "ដីកាសម្រេចដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ *ដោយកំបាំងមុខ*" ឡើយ។ ជាក់លាក់ជាងនេះទៅទៀត ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខានឹងពិនិត្យមុនគេថាតើសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបានប្រព្រឹត្តកំហុសអង្គច្បាប់ នៅពេលដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបានសម្រេចថា ការចូលមកបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង ពុំមែនជាបុរេលក្ខខណ្ឌមួយសម្រាប់ដាក់ជនសង្ស័យឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ តាមវិធានផ្ទៃក្នុង អ.វ.ត.ក ឡើយ និងការដែលគាត់បានសម្រេចថា កម្រងឯកសារច្បាប់នៅ អ.វ.ត.ក ពុំមានចែងអំពីនីតិវិធីនៃការដាក់ឱ្យជនសង្ស័យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ នៅពេលជនសង្ស័យមិនមានវត្តនៅក្នុងសវនាការនៃការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង។ បន្ទាប់មក ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខានឹងពិនិត្យថាតើសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិមានកំហុសក្នុងការស្វែងរកការណែនាំនៅក្នុងវិធាននានា ដែលបានបង្កើតឡើងនៅកម្រិតអន្តរជាតិដែរ ឬទេ និងការបកស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតលើវិធានទាំងនោះ។ ជាចុងក្រោយ ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខានឹងពិចារណាថាតើ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិមានកំហុសដែរឬទេ ក្នុងការសម្រេចថាកាលៈទេសៈនៃសំណុំរឿងបច្ចុប្បន្នអនុញ្ញាតឱ្យគាត់ចេញដីកាសម្រេចដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ ដោយមិនបាច់មានសវនាការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង និងការជូនដំណឹងដល់គាត់អំពីបទចោទប្រកាន់ តាមរយៈមេធាវីរបស់គាត់នោះ។

ខ. កំហុសដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់នៅក្នុងការបកស្រាយវិធានផ្ទៃក្នុង និងច្បាប់កម្ពុជា

21. អនុលោមតាមវិធាន៥៥(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង "សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមានអំណាចបើកការស៊ើបសួរប្រឆាំងនឹងជនទាំងឡាយណា ដែលមានឈ្មោះនៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ"។ វិធាន ៥៥(៤) ចែងទៀតថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត "អាចបើកកិច្ចស៊ើបសួរផងដែរចំពោះបុគ្គលគ្រប់រូបដែលមានតម្រុយច្បាស់លាស់ និងស៊ីសង្វាក់បញ្ជាក់ថា បុគ្គលនោះអាចជាអ្នកទទួលខុសត្រូវក្នុងការប្រព្រឹត្តិបទឧក្រិដ្ឋ ដែលមានចែងក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ឬ

PRE-TRIAL CHAMBER * E.C.C.C * C.E.T.C. * CHAMBRE PRELIMINAIRE

ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែម បើទោះបីជាបុគ្គលទាំងនោះមិនមានឈ្មោះក្នុងដីកាក៏ដោយ។ ក្នុងករណីចុងក្រោយនេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវសួរយោបល់សហព្រះរាជអាជ្ញាមុននឹងដាក់បុគ្គលនោះឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យ”។ វិធានផ្ទៃក្នុងពុំកំណត់បុរេលក្ខខណ្ឌផ្សេងទៀតសម្រាប់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតសម្រេចដាក់ជនសង្ស័យឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ ដែលមានឈ្មោះនៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែម ឬត្រូវអនុវត្តចំណាត់ការនីតិវិធីណាមួយមុនចេញដីកាដាក់ជនសង្ស័យឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យឡើយ។ ត្រង់ប្រការនេះ មានការកត់សម្គាល់ឃើញថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបានសម្រេចពីពេលមុនថា ជាបឋម គាត់ត្រូវតែមានការជឿជាក់ថាមានភ័ស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់ មុនពេលសម្រេចដាក់ជនសង្ស័យឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ ទោះបីជាជនសង្ស័យនោះមានឈ្មោះនៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរក៏ដោយ[125]។ ទោះជាយ៉ាងណា ភាពច្បាស់លាស់គឺថា ការសម្រេចនេះនឹងត្រូវធ្វើ *ដោយភាគីតែម្ខាង* ហើយជនសង្ស័យនឹងបានត្រឹមតែចូលរួមក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី បន្ទាប់ពីត្រូវបានដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យជាផ្លូវការ នៅក្នុងពេលចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង[126]។

22. តាមលំដាប់លំដោយ វិធាន ៥៧ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងថា ជនត្រូវចោទត្រូវបាន *ប្រាប់* អំពីបទចោទប្រកាន់នៅពេលជនត្រូវចោទចូលបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាលើកដំបូង៖

១. នៅពេលជនត្រូវចោទចូលបង្ហាញខ្លួន ចំពោះមុខសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាលើកដំបូង សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវកត់ត្រាទុកនូវអត្តសញ្ញាណរបស់ជននោះ និងប្រាប់ជននោះអំពីបទចោទប្រកាន់ និងអំពីសិទ្ធិមានមេធាវី និងសិទ្ធិក្នុងការនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយនឹងសំណួរ។ ជនត្រូវចោទមានសិទ្ធិពិគ្រោះជាមួយមេធាវី មុនពេលដែលខ្លួនត្រូវបានសួរចម្លើយ និងមានមេធាវីអមជាមួយក្នុងពេលសួរចម្លើយ។ ប្រសិនបើជនត្រូវចោទយល់ព្រម

[125] *សូមមើល ឧទាហរណ៍* សំណុំរឿង០០៤ (អបជ ០៥) សេចក្តីសម្រេចលើសំណើក្រុមការពារក្តី តា អាន សុំចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿង និងចូលរួមការស៊ើបអង្កេត ថ្ងៃទី ៣១ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D121/4 កថាខណ្ឌ ៤៤។

[126] *សូមមើល ឧទាហរណ៍* ដូចឯកសារយោងខាងលើ កថាខណ្ឌ ២៦ ដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានធ្វើការកត់សម្គាល់ថា “វិធានផ្ទៃក្នុងបែងចែកយ៉ាងច្បាស់រវាងជនសង្ស័យ និងជនត្រូវចោទ ហើយផ្តល់ជូនជនត្រូវចោទនូវសិទ្ធិកាន់តែទូលំទូលាយ”។ នៅកថាខណ្ឌ ៥៩ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបន្តគូសបញ្ជាក់អំពីសិទ្ធិរបស់ជនសង្ស័យ ដែលកំហិតត្រឹមការមានមេធាវីតំណាង ការជូនដំណឹងអំពីបទប្រកាន់ប្រឆាំងនឹងជនសង្ស័យ និងសិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតប ដោយជនសង្ស័យពុំត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យមានសិទ្ធិចូលរួមកិច្ចស៊ើបសួរឡើយ លុះត្រានៅពេលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដាក់ជនសង្ស័យឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យជាផ្លូវការ។

E.C.C.C. * C.E.T.C. PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE

ឆ្លើយនោះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវធ្វើការសួរចម្លើយនោះភ្លាម។ កំណត់ហេតុសួរចម្លើយត្រូវដាក់ចូលក្នុងសំណុំរឿង។

២. នៅពេលដែលជនត្រូវចោទត្រូវបានឃុំខ្លួន ជននោះត្រូវមានសិទ្ធិលើកឡើងនូវបញ្ហាពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិ ឬនីតិវិធីឱ្យបានត្រឹមត្រូវពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន។

៣. កាលណាជនត្រូវចោទមិនត្រូវបានឃុំខ្លួន ក្រោយពេលចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងនៅចំពោះមុខសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ជនត្រូវចោទនេះត្រូវជូនដំណឹងដល់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអំពីអាសយដ្ឋានរបស់ខ្លួន។ ជនត្រូវចោទត្រូវទទួលការជូនដំណឹងដូចខាងក្រោមថា៖

ក) ខ្លួនត្រូវជូនព័ត៌មានដល់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតនៅពេលណាមានការផ្លាស់ប្តូរអាសយដ្ឋាន

ខ) រាល់ការបញ្ជូនដីកា ឬការជូនដំណឹងទាំងអស់ដែលធ្វើឡើងចំពោះអាសយដ្ឋានចុងក្រោយដែលត្រូវបានផ្តល់ឱ្យ ត្រូវចាត់ទុកថាមានសុពលភាព។

៤. ការជូនដំណឹងនេះត្រូវកត់ត្រាទុកនៅក្នុងសំណុំរឿង។

វិធាន ៥៧ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងអំពីគោលការណ៍ថា ជនសង្ស័យគួរត្រូវបានប្រាប់អំពីបទចោទប្រកាន់ប្រឆាំងនឹងខ្លួន នៅពេលដែលជនសង្ស័យចូលបង្ហាញខ្លួនជាលើកដំបូង នៅចំពោះមុខសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត *ដូចជា* នៅក្នុងការចូលបង្ហាញខ្លួនជាលើកដំបូងរបស់ជនសង្ស័យ។ ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាឯកភាពជាមួយសហមេធាវី ដែលថាការចូលបង្ហាញខ្លួនជាលើកដំបូងត្រូវធ្វើដោយមានវត្តមានរបស់ជនសង្ស័យ។ ប៉ុន្តែចំណុចនេះមិនប៉ះពាល់ទៅលើបញ្ហាដែលយើងពិភាក្សានេះបានទេ។ នៅក្នុងសំណុំរឿងនាពេលបច្ចុប្បន្ន សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិពុំបានធ្វើសវនាការនៃការចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងរបស់ជនសង្ស័យ នៅពេលអវត្តមាន មាស មុត ឡើយ ប៉ុន្តែផ្ទុយទៅវិញ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ បានសម្រេចថា ការធ្វើសវនាការចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង ពុំមែនជាបុរេលក្ខខណ្ឌសម្រាប់ការដាក់គាត់ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ អនុលោមតាមវិធានផ្ទៃក្នុងឡើយ និងប្រាប់គាត់ អំពីបទចោទប្រកាន់ តាមមធ្យោបាយផ្សេងៗ ទៀត។

ហេតុដូច្នេះ ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាត្រូវពិនិត្យថាតើ ដំណើរការនេះផ្ទុយពីវិធានផ្ទៃក្នុងដែរឬយ៉ាងណា។

23. វិធានផ្ទៃក្នុងពុំបានចែងថា ការចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង គឺជាបុរេលក្ខខណ្ឌសម្រាប់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត *សម្រេច* ដាក់ជនសង្ស័យឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យឡើយ ហើយវិធានផ្ទៃក្នុង បញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ថា ការសម្រេចនេះគឺដាច់ដោយឡែកពីការជូនដំណឹងជាក់ស្តែងអំពីបទចោទ ប្រកាន់ដែលធ្វើនៅពេលបន្ទាប់។ តាមរយៈវិធាន ៥៥(៤) និងវិធាន ៥៧ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ភាពច្បាស់លាស់គឺថា ការសម្រេចដាក់ជនសង្ស័យឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យដែលមានឈ្មោះនៅក្នុង ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ត្រូវបានធ្វើ *ដោយភាគីតែម្ខាង* គឺភាគីសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមួយរូបក្នុងចំណោមសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតទាំងអស់ ក្នុងករណីមានការខ្វែងយោបល់គ្នាក្នុងចំណោមសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត។ ជនសង្ស័យគ្មានសិទ្ធិថ្លែងប្រាស្រ័យ មុនពេលមានដីកាសម្រេចឡើយ។ ក្នុងការចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង ជនសង្ស័យគ្រាន់តែត្រូវបាន *ប្រាប់* អំពីបទចោទប្រកាន់ប៉ុណ្ណោះ។ ត្រង់ប្រការនេះ ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាកត់សម្គាល់ឃើញថា ឱកាសរបស់ “ជនត្រូវចោទ” ដើម្បីផ្តល់ចម្លើយ ពុំតម្រូវថាជនត្រូវចោទអាចត្រូវបានស្តាប់ចម្លើយ មុនពេលមានដីកាសម្រេចដាក់ជនសង្ស័យឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យឡើយ។ ជំនួសមកវិញការបញ្ជាក់នៅក្នុងកថាខណ្ឌ ១ នៃវិធាន ៥៧ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង គឺជាឱកាសដំបូងរបស់ជនត្រូវចោទ ដើម្បីបង្ហាញព័ត៌មានរបស់ខ្លួនជាផ្នែកមួយនៃកិច្ចស៊ើបសួរ។ ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាកត់សម្គាល់ឃើញថា វិធានផ្ទៃក្នុងឆ្លុះបញ្ចាំងច្បាប់កម្ពុជា[127] និងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបារាំង[128]។ ការសន្និដ្ឋានបែបនេះ ត្រូវបានគាំទ្រដោយទម្លាប់អនុវត្តជាប្រចាំរបស់ អ.វ.ត.ក រួមទាំងនៅក្នុងករណីនេះ ដែលជនត្រូវចោទដែលចូលបង្ហាញខ្លួនជាលើកដំបូងនៅ

[127] ស្រដៀងទៅនឹងវិធានផ្ទៃក្នុង មាត្រា ១២៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាផ្តល់អំណាចទៅចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដើម្បីដាក់ជនសង្ស័យឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ ដែលមានឈ្មោះនៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានរឿងឱ្យស៊ើបសួរ និងមាត្រា ១៤៣ ចែងអំពីការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ក្នុងអំឡុងការចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង។

[128] យោងតាមក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបារាំង (មាត្រា ១១៦ al. ៤ និង ៥) ក្នុងអំឡុងការចូលបង្ហាញខ្លួនជាលើកដំបូង ចៅក្រមស៊ើបអង្កេតប្រាប់ជននោះអំពីសិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតបសំណួរ សិទ្ធិផ្តល់ចម្លើយ ឬសិទ្ធិទទួលបានការសួរចម្លើយ។ បន្ទាប់ពីចៅក្រមស៊ើបអង្កេតប្រាប់ហើយ មិនថាជននោះនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតប ឬផ្តល់ចម្លើយ ឬត្រូវបានសួរចម្លើយពេញលេញឡើយ ចៅក្រមស៊ើបអង្កេតប្រាប់អំពីការសម្រេចរបស់គាត់ថាត្រូវដាក់ជននោះឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ ឬអត់[illegible]

E.C.C.C * C.E.T.C PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRELIMINAIRE

ចំពោះមុខសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត (ឬសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមួយរូបក្នុងចំណោមសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតទាំងពីររូប) ជាដំបូងត្រូវបានគេប្រាប់ថា ខ្លួនត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌមួយចំនួន ហើយបន្ទាប់មក ត្រូវបានស្នើសុំឱ្យផ្តល់ចម្លើយ ដោយគ្មានការពិភាក្សាដេញដោលអំពី ថាតើជនត្រូវចោទនោះ គួរត្រូវបានចោទប្រកាន់ ឬអត់ឡើយ[129]។

24. ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាយល់ស្របជាមួយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ដែលថា វិធាននីតិវិធីនៅ អ.វ.ត.ក ពុំចែងអំពីនីតិវិធីនៃការដាក់ជនសង្ស័យឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ ក្នុងករណីជនសង្ស័យបដិសេធមិនចូលបង្ហាញខ្លួនចំពោះមុខតុលាការ និងដែលវត្តមានរបស់គាត់មិនអាចធានាបានតាមរយៈវិធានការចាប់បង្ខំ[130] ត្រង់ផ្នែកដែលការសន្និដ្ឋានដូច្នេះទាក់ទង*ការជូនដំណឹង* អំពីបទចោទប្រកាន់។ វិធានផ្ទៃក្នុងចែងថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចធានានូវវត្តមានរបស់ជនសង្ស័យ នៅក្នុងការចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង តាមរយៈការចេញដីកាកោះ ដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន ឬដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន[131]។ វិធានផ្ទៃក្នុងចែងទៀតថា ដីកាកោះ ត្រូវតែប្រតិបត្តិតាម[132] ហើយដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន ត្រូវតែយកទៅអនុវត្តដោយនគរបាលយុត្តិធម៌[133]។ អនុលោមតាមវិធាន ៤៥(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង "នគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវផ្តល់ព័ត៌មានដល់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះអំពីបញ្ហាលំបាក ដែលខ្លួនជួបប្រទះក្នុងការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន"។ ជាចុងក្រោយ កិច្ចព្រមព្រៀង និងច្បាប់ អ.វ.ត.ក ចែងថា រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាត្រូវផ្តល់ការជួយជ្រោមជ្រែងទៅ

---

[129] *សូមមើលឧទាហរណ៍* កំណត់ហេតុនៃការចូលខ្លួនដំបូងរបស់ កាំង ហ្កេកអ៊ាវ, ថ្ងៃទី ៣១ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៧, ឯកសារ E3/915។ កំណត់ហេតុនៃការចូលខ្លួនដំបូងរបស់ នួន ជា, ថ្ងៃទី ១៩ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៧, ឯកសារ E3/54។ កំណត់ហេតុនៃការចូលខ្លួនដំបូងរបស់ អៀង សារី ថ្ងៃទី ១២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៧, ឯកសារ E3/92។ កំណត់ហេតុនៃការចូលខ្លួនដំបូងរបស់ អៀង ធីរិទ្ធ ថ្ងៃទី ១២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ E3/664។ កំណត់ហេតុនៃការចូលខ្លួនដំបូងរបស់ ខៀវ សំផន ថ្ងៃទី ១៩ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ D42។ កំណត់ហេតុនៃការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងរបស់ អោ អាន, ថ្ងៃទី ២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D242៖ ដែលក្នុងនោះអត្តសញ្ញាណរបស់ជនសង្ស័យត្រូវបានបញ្ជាក់អះអាង, បទចោទប្រឆាំងនឹងជនសង្ស័យត្រូវបានអាន និងបញ្ជាក់អះអាង ហើយ "ជនត្រូវចោទ" ត្រូវបានស្នើសុំឱ្យផ្តល់ចម្លើយជាលើកដំបូង។

[130] ដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ៣៦។

[131] *សូមមើល* វិធាន ៤១, ៤២, ៤៤ និង ៥៥(៥) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

[132] *សូមមើល* វិធាន៤១(៤)នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

[133] *សូមមើល* វិធាន៤៥(២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត *ក្នុងចំណោមប្រការផ្សេងទៀត* ដើម្បីអនុវត្តដីកាបង្គាប់ឲ្យនាំខ្លួន[134]។ ពុំមានបញ្ញត្តិណាទៀតដែលចែងអំពីកាលៈទេសៈដែលដីកាបង្គាប់ឲ្យនាំខ្លួនពុំត្រូវបានអនុវត្ត តាមរយៈការជួយជ្រោមជ្រែងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាឡើយ។

25. បន្ទាប់មកទៀត គ្មានការមន្ទិលសង្ស័យដែលថា លទ្ធភាពនៃការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង អនុលោមតាមវិធាន ៥៧ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង នឹងបញ្ឈប់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីឡើយ។ តាមវិធានផ្ទៃក្នុង វាមានភាពច្បាស់លាស់ដែលថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមានកាតព្វកិច្ចដើម្បីបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ នៅពេលទទួលបានដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ[135] និងសន្និដ្ឋានថាត្រូវលើកលែងការចោទប្រកាន់ ឬត្រូវបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ[136]។ ហេតុនេះ អវត្តមាននៃមធ្យោបាយមួយផ្សេងទៀត ដើម្បីបន្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី នៅពេលដែលការចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងមិនអាចធ្វើទៅបាន ពុំបង្ហាញថា ការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងគឺជាមធ្យោបាយស្របច្បាប់តែមួយគត់ដើម្បីជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ឡើយ។ ប៉ុន្តែចន្លោះប្រហោងមួយនេះនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងតម្រូវឲ្យមានការពិនិត្យទៅលើច្បាប់កម្ពុជា[137]។

26. ក្នុងច្បាប់កម្ពុជា នៅពេលចៅក្រមស៊ើបអង្កេតពុំអាចធានានូវវត្តមានរបស់ជនសង្ស័យនៅក្នុងការចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង តាមរយៈដីកាបង្គាប់ឲ្យចូលខ្លួន[138] ដីកាបង្គាប់ឲ្យនាំខ្លួន[139] (ដូចគ្នាទៅនឹង "ដីកាបង្គាប់ឲ្យនាំខ្លួន" នៅក្នុងវិធាន អ.វ.ត.ក)[140] ឬដីកាបង្គាប់ឲ្យចាប់ខ្លួន[141] (ដូចគ្នាទៅ

---

[134] មាត្រា២៥(គ)នៃកិច្ចព្រមព្រៀង, មាត្រា២៣ថ្មីនៃច្បាប់ អ.វ.ត.ក។

[135] វិធាន៥៥(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

[136] វិធាន ៦៧(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

[137] *សូមមើល* សំណុំរឿង ០០២ (អបជ ០៦) សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ នួន ជា ប្រឆាំងដីកាបដិសេធសំណើសុំធ្វើមោឃភាព,ថ្ងៃទី ១៦ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៨ ឯកសារ D55/I/8 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៥ ដែលអង្គបុរេជំនុំជម្រះបានសម្រេចថា "បញ្ញត្តិនានានៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាគួរអនុវត្តនៅពេលមានបញ្ហាកើតឡើងដែលគ្មានចែងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុង" ប៉ុន្តែក្នុងករណីមានភាពស្រពិចស្រពិល គួរស្វែងរកការណែនាំជាមុននៅក្នុងក្របខណ្ឌអន្តរជាតិ អនុលោមតាមកិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក។

[138] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា មាត្រា ១៨៥-១៨៨។

[139] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា មាត្រា ១៨៥, មាត្រា ១៨៩-១៩៤។

[140] វិធាន ៤២ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

[141] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា មាត្រា ១៨៥, មាត្រា ១៩៥-២០២។

នឹង "ដីកាបង្គាប់ឲ្យចាប់ខ្លួន" នៅក្នុងវិធាន អ.វ.ត.ក)[142] កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីបន្តដោយអវត្តមានជនសង្ស័យរហូតដល់ពេលមានសាលក្រម[143]។ ដីកាបង្គាប់ឲ្យចូលខ្លួន ដីកាបង្គាប់ ឲ្យនាំខ្លួន និងដីកាបង្គាប់ឲ្យចាប់ខ្លួន ត្រូវមានការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ដែលស្រដៀងទៅ នឹងអ្វីដែលធ្វើក្នុងការចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង[144]។ ចុងចោទត្រូវបានចាត់ទុកជា"ជនត្រូវចោទ" យ៉ាងយូរបំផុតចាប់ពីពេលមានដីកាបង្គាប់ឲ្យនាំខ្លួន[145]។ មិនមានភាពស្រពិចស្រពិលឡើយដែលថាការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងពុំចាំបាច់សម្រាប់ជនណាម្នាក់ដែលត្រូវបានចាត់ទុកជា "ជនត្រូវចោទ" ក្រោមច្បាប់កម្ពុជា និងដើម្បីបន្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី។ ប៉ុន្តែច្បាប់កម្ពុជាពុំសូវមាន ភាពច្បាស់លាស់ ពាក់ព័ន្ធការកំណត់លក្ខខណ្ឌសម្រាប់បន្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី *ដោយកំបាំងមុខ* ក្រោយពេលមានដីកាបង្គាប់ឲ្យចាប់ខ្លួន។ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាចែងថា ដីកាបង្គាប់ឲ្យចាប់ខ្លួនអាចត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយទៅតាមអង្គភាពនគរបាល និងកងរាជអាវុធហត្ថ ព្រមទាំងផ្សព្វផ្សាយជាអន្តរជាតិក្នុងករណីចាំបាច់[146]។ មាត្រា ១៩៩ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាចែងទៀតថាមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវ "ឲ្យដំណឹងដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរអំពីការលំបាក ទាំងអស់ក្នុងពេលអនុវត្តសកម្មភាពរបស់ខ្លួន"។ ប្រសិនបើការខកខានអនុវត្តដីកាបង្គាប់ឲ្យចាប់ខ្លួន បណ្ដាលមកពីកំហុសរបស់មន្ត្រី

---

[142] វិធាន ៤៤ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

[143] *សូមមើល* ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា មាត្រា ៣៣៣ ("ការស្វែងរកការពិតក្នុងករណីអវត្តមានរបស់ជនជាប់ចោទ" មាត្រា ៣៥១ ("អវត្តមានរបស់ជនជាប់ចោទ"), មាត្រា៣៦០ ("សាលក្រមចំពោះមុខ"), មាត្រា៣៦១ ("សាលក្រមដែលត្រូវចាត់ទុកថាចំពោះមុខ") និងមាត្រា ៣៦២ ("សាលក្រមកំបាំងមុខ")។

[144]មាត្រា ១៩១ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាចែងថាដីកាបង្គាប់ឲ្យនាំខ្លួនត្រូវបញ្ជាក់អំពីបទល្មើសដែលចោទប្រកាន់ និងអត្ថបទច្បាប់ដែលកំណត់ និងបង្ក្រាបបទល្មើសនេះ" ចំណែកមាត្រា១៤៣ ចែងថាជនត្រូវចោទត្រូវទទួលការជូនដំណឹងនៅពេលចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងអំពី "រឿងរ៉ាវដែលចោទប្រកាន់ និងឈ្មោះបទល្មើសដែលកំណត់ដោយច្បាប់"។ *សូមមើល* ផងដែរមាត្រា ១៩៨ សម្រាប់ដីកាបង្គាប់ឲ្យចាប់ខ្លួន និងមាត្រា ១៨៧ សម្រាប់ដីកាបង្គាប់ឲ្យចូលខ្លួន។

[145]អនុលោមតាមមាត្រា ១៩០ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា ដីកាបង្គាប់ឲ្យនាំខ្លួនអាចត្រូវចេញទៅលើ "ជនត្រូវចោទ ឬទៅលើបុគ្គលណាម្នាក់ដែលមានតម្រុយពិរុទ្ធភាព"។

[146] មាត្រា ១៩៩ និងមាត្រា ២០០ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា។

នគរបាលយុត្តិធម៌ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាចែងអំពីវិធានការខាងវិន័យប្រឆាំងនឹងមន្ត្រីនោះ[147] ប៉ុន្តែពុំចែងអំពីលក្ខខណ្ឌតម្រូវដើម្បីបន្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីឡើយ។

27. នៅត្រង់ប្រការនេះ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបារាំងដែលជាគម្រូនៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាផ្តល់ការណែនាំខ្លះៗ។ មាត្រា ១៣៤ ចែងថា ប្រសិនបើដីកាបង្គាប់ឲ្យចាប់ខ្លួនពុំអាចត្រូវបានអនុវត្តទៅបាន "របាយការណ៍ជាផ្លូវការមួយស្តីពីការស៊ើបអង្កេតពុំបានជោគជ័យ ត្រូវផ្ញើទៅចៅក្រមដែលបានចេញដីកានោះ"។ មាត្រានេះចែងទៀតថា "សាម៉ីជននោះបន្ទាប់មកត្រូវបានចាត់ទុកថាបានរងការចោទប្រកាន់ថា *មានបំណងបិទការស៊ើបអង្កេត*"[148]។ ស្របៀងនឹងនីតិវិធីក្រោមច្បាប់កម្ពុជាដែរ កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីបន្តដោយមិនមានវត្តមានរបស់ចុងចោទរហូតដល់ពេលចេញសាលក្រម[149]។ នៅក្រោមច្បាប់បារាំង ជនណាក៏ដោយពុំអាចទាមទារសិទ្ធិសម្រាប់ជនត្រូវចោទបានឡើយ កាលណាជននោះបដិសេធពុំចូលបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខតុលាការ[150]។

---

[147] មាត្រា ៦៤ និងមាត្រា ៦៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា តម្រូវឲ្យចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬព្រះរាជអាជ្ញារាយការណ៍អំពីកំហុសទាំងឡាយដែលប្រព្រឹត្តដោយមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌នៅក្នុងពេលអនុវត្តមុខងាររបស់ខ្លួន ដល់អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍ ដែលអគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍អាច i) រាយការណ៍អំពីបញ្ហានេះទៅរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃដើម្បី ផ្តើមដំណើរការនីតិវិធីវិន័យ ឬ ii) ហាមឃាត់មិនឲ្យមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌នោះ បំពេញមុខងារជាបណ្តោះអាសន្ន ឬជាអចិន្ត្រៃយ៍។

[148] មាត្រា ១៣៤ ចែងថា៖ « L'agent chargé de l'exécution d'un mandat d'amener, d'arrêt et de recherche ne peut s'introduire dans le domicile d'un citoyen avant 6 heures ni après 21 heures. Il en est de même lorsque l'agent est chargé de l'arrestation d'une personne faisant l'objet d'une demande d'extradition ou d'un mandat d'arrêt européen. Il peut se faire accompagner d'une force suffisante pour que la personne ne puisse se soustraire à la loi. La force est prise dans le lieu le plus proche de celui où le mandat doit s'exécuter et elle est tenue de déférer aux réquisitions contenues dans ce mandat.
Si la personne ne peut être saisie, un procès-verbal de perquisition et de recherches infructueuses est adressé au magistrat qui a délivré le mandat. La personne est alors considérée comme mise en examen pour l'application de l'article 176. »។

[149] មាត្រា ៣៧៩-២ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបារាំង។

[150] Crim Cass., Bull. Crim. 2002, លេខ ១១១ ទំព័រ ៣៧២ (ដែលបានបដិសេធបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ថាមិនអាចឲ្យទទួលយកបានដោយសំអាងថាម្ចាស់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ដែលបានខកខានមិនបានចូលមកបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខតុលាការ ក្រោយពេលមានដីកាបង្គាប់ឲ្យចាប់ខ្លួន ពុំមានឋានៈជា "ជនត្រូវចោទ" ឡើយ)។ Crim. Cass., Bull. Crim. 2002, លេខ ២៣០, ទំព័រ ៨៤៣ (ដែលបានសម្រេចថាជនណាក៏ដោយដែលពុំបានចូលបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខតុលាការ ពុំមានសិទ្ធិស្នើសុំធ្វើមោឃភាពដីកាបង្គាប់ឲ្យចាប់ខ្លួនដែលត្រូវបានចេញប្រឆាំងនឹងខ្លួនបានឡើយ)។

28. តាមអ្វីដែលបានលើកពីខាងលើ ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាសម្រេចថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបានសន្និដ្ឋានយ៉ាងត្រឹមត្រូវថា ការចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង ពុំមែនជាបុរេលក្ខខណ្ឌសម្រាប់ការដាក់ជនសង្ស័យឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ នៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក ឡើយ ប៉ុន្តែវិធានផ្ទៃក្នុងពុំចែងច្បាស់អំពីកាលៈទេសៈ ដែលមិនអាចឱ្យមានការចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង។ ផ្ទុយពីការសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ[151] ច្បាប់កម្ពុជាផ្តល់ការណែនាំខ្លះៗត្រង់ប្រការនេះ ត្រង់ចំណុចដែលច្បាប់កម្ពុជាអនុញ្ញាតឱ្យដាក់ជនសង្ស័យក្រោមការពិនិត្យតាមរយៈដីកាកោះ ដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន ឬដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន និងការបន្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីរហូតដល់ចប់កិច្ចស៊ើបសួរដោយអវត្តមានជនត្រូវចោទ។

29. នៅក្នុងករណីនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ នគរបាលយុត្តិធម៌ពុំបានរាយការណ៍ឡើយអំពីការលំបាកដែលខ្លួនបានជួបប្រទះក្នុងការអនុវត្តដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន ឬបានចេញរបាយការណ៍អំពីការស៊ើបអង្កេតដែលពុំបានជោគជ័យ បើទោះបីជាដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួនបានចេញមួយឆ្នាំទៅហើយក្តី។ ហេតុនេះ ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាយល់ឃើញថា ច្បាប់កម្ពុជាពុំអាចជួយសម្រេចថាតើមានការខិតខំគ្រប់គ្រាន់ហើយ ឬនៅ ដើម្បីធានាឱ្យមានវត្តមានរបស់ មាស មុត នៅក្នុងពេលចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងនៅចំពោះមុខសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ដែលបានសម្រេចជូនដំណឹងដល់គាត់អំពីបទចោទប្រកាន់ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរតាមរយៈមេធាវីរបស់គាត់។ *ចំណុចចន្លោះប្រហោង* មួយនេះនៅក្នុងច្បាប់កម្ពុជា នៅពេលអនុវត្តនៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៅ អ.វ.ត.ក ឆ្លុះបញ្ចាំងអំពីកាលៈទេសៈជាក់លាក់មួយក្នុងចំណោមកាលៈទេសៈនានា ដែលតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតុបនីយកម្មបានជួបប្រទះ ដែលតុលាការទាំងនោះខ្វះកម្លាំងក្នុងការអនុវត្តច្បាប់របស់ខ្លួន និងពឹងផ្អែកលើកិច្ចសហការរបស់រដ្ឋដើម្បីអនុវត្តដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន។ អនុលោមតាមមាត្រា ១២(១) នៃកិច្ចព្រមព្រៀង មាត្រា២៣ថ្មី នៃច្បាប់ អ.វ.ត.ក និងវិធាន២នៃវិធានផ្ទៃក្នុង សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិពុំខុសឆ្គងឡើយក្នុងការស្វែងរកការណែនាំនៅក្នុងវិធាននីតិវិធីដែលបានបង្កើតឡើងនៅកម្រិតអន្តរជាតិ។

[151] ដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ៤២។

30. ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាយល់ឃើញទៀតថា វាជាការសមស្របដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិត្រូវពិនិត្យឱ្យបានទូទៅជាងនេះទៀត អំពីវិធាននានានៃតុលាការអន្តរជាតិទាំងឡាយស្តីពីវិធានការពិសេស ដើម្បីបន្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី នៅមុនដំណាក់កាលជំនុំជម្រះ នៅពេលដែលដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួនពុំត្រូវបានអនុវត្ត ឬជនសង្ស័យពុំអាចត្រូវបានជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ដោយផ្ទាល់។

គ. កំហុសដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់នៅក្នុងការអនុវត្តច្បាប់សិទ្ធិមនុស្ស និងវិធាននីតិវិធីដែលបានបង្កើតឡើងនៅកម្រិតអន្តរជាតិ

31. ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាសូមបញ្ជាក់ថា ក្រៅពី អ.វ.ត.ក គ្មានតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិណាមួយអនុវត្តប្រព័ន្ធច្បាប់នៃការជជីកសួរហេតុផលដោយចៅក្រម និងបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរតាមផ្លូវតុលាការឡើយ។ ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាយល់ស្របជាមួយសហមេធាវីដែលថា ដោយហេតុថា តុលាការអន្តរជាតិនានាពុំមានវិធានការនីតិវិធីសមមូលទៅនឹង *"mise en examen"* (ន័យត្រង់ "ការដាក់ ឱ្យស្ថិតក្រោមកិច្ចស៊ើបសួរ") វិធាននៃតុលាការទាំងនេះពុំអាចអនុវត្ត *ក្រោយមានការកែប្រែជាចាំបាច់* នៅ អ.វ.ត.ក បានឡើយ។ ទោះយ៉ាងណា អ.វ.ត.ក អាចស្វែងរកការណែនាំនៅក្នុងគោលការណ៍ទូទៅ ពិសេសត្រង់ផ្នែកដែលគោលការណ៍ទាំងនោះផ្តល់ជម្រើសមួយទៀតដើម្បីបន្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី នៅពេលដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួនមិនបានអនុវត្តក្នុងរយៈពេលសមស្រប។ ដោយហេតុថា កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនាពេលបច្ចុប្បន្នពុំបានធ្វើ*ដោយកំបាំងមុខ* ហើយពុំមានសវនាការណាមួយធ្វើនៅក្នុងពេលអវត្តមាន មាស មុត ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាសូមបញ្ជាក់ថាគោលបំណងនៃការពិនិត្យមើលច្បាប់អន្តរជាតិឡើងវិញនៅត្រង់នេះ គឺពុំមែនដើម្បីពិនិត្យថាតើកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី *ដោយកំបាំងមុខ* "អាចអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើទៅបាន" *ដោយស្វ័យប្រវត្ត* ឡើយ។ ជំនួសមកវិញ ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាពិចារណាឃើញថា វិធាននីតិវិធីដែលមានចែងក្នុងកម្រិតអន្តរជាតិ អាចផ្តល់ការណែនាំអំពីលក្ខខណ្ឌនានាសម្រាប់ដាក់ជនសង្ស័យឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ ដោយគ្មានការចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង និងជម្រើសផ្សេងទៀតដើម្បីជូនដំណឹងពីបទចោទប្រកាន់។

32. នៅឯតុលាការ ICTY តុលាការ ICTR តុលាការពិសេសសម្រាប់សៀរ៉ាឡេអូន (“តុលាការ SCSL”) និងតុលាការ STL ជាគោលការណ៍ ជនជាប់ចោទត្រូវបានប្រគល់ឱ្យដោយផ្ទាល់នូវដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ នៅពេលជនជាប់ចោទត្រូវបានដាក់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំងលើកដំបូង[152] ឬត្រូវបានជួបដោយអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច[153] ហើយបន្ទាប់មកត្រូវបានចោទប្រកាន់ជាផ្លូវការដោយអាជ្ញាធរតុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ច នៅពេលជនជាប់ចោទចូលបង្ហាញខ្លួនដំបូងនៅចំពោះសាលាជម្រះក្តី ឬតុលាការ[154]។ ស្របៀងនេះ នៅឯតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចជាតិអនុវត្តដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន និងត្រូវប្រាប់ជនជាប់ចោទអំពីបទចោទប្រកាន់ប្រឆាំងនឹងជនជាប់ចោទនៅពេលចាប់ខ្លួន[155]។ ជនជាប់ចោទត្រូវបានប្រាប់អំពីបទចោទប្រកាន់ដោយតុលាការនៅពេលចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង[156]។ ការប្រគល់ដីកាចោទប្រកាន់ពុំទាន់ធ្វើទៅឡើយ លុះត្រាតែបទចោទប្រកាន់ត្រូវបានបញ្ជាក់អះអាង ក្រោយពេលជនជាប់ចោទចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង[157]។ អ្វីដែលគួរជាទីចាប់អារម្មណ៍អំពីករណីបច្ចុប្បន្ននេះគឺថា តុលាការ ICC តុលាការ ICTY តុលាការ ICTR និងតុលាការ STL ទាំងអស់សុទ្ធតែចែងអំពីវិធានការពិសេសដើម្បីបញ្ចៀសការជាប់គាំងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី នៅពេលការប្រគល់ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះមិន

---

[152] *សូមមើល៖* វិធាននីតិវិធី និងភ័ស្តុតាងនៃតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់យូហ្គោស្លាវី វិធាន ៥៣ *ស្ទួន*, វិធាននីតិវិធី និងភ័ស្តុតាងនៃតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់រ្វ៉ាន់ដា វិធាន ៥៣*ស្ទួន*, វិធាននីតិវិធី និងភ័ស្តុតាងនៃតុលាការពិសេសសម្រាប់សៀរ៉ាឡេអូន វិធាន ៥២។

[153] វិធាននីតិវិធី និងភ័ស្តុតាងនៃតុលាការពិសេសសម្រាប់លីបង់ វិធាន ៧៦(ខ)។

[154] *សូមមើល៖* វិធាននីតិវិធី និងភ័ស្តុតាងនៃតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់យូហ្គោស្លាវី វិធាន ៦២(ក)(ii), វិធាននីតិវិធី និងភ័ស្តុតាងនៃតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់រ្វ៉ាន់ដា វិធាន ៦២(ក)(ii), វិធាននីតិវិធី និងភ័ស្តុតាងនៃតុលាការពិសេសសម្រាប់ សៀរ៉ាឡេអូន វិធាន ៦១(ii), វិធាននីតិវិធី និងភ័ស្តុតាងនៃតុលាការពិសេសសម្រាប់លីបង់ វិធាន ៩៨(ក)(ii)។

[155] តាមមាត្រា ៥៩(២) នៃលក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូម៖

“ជនដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួន ត្រូវនាំខ្លួនយ៉ាងរហ័សមកកាន់អាជ្ញាធរយុត្តិធម៌មានសមត្ថកិច្ចនៅក្នុងរដ្ឋដែលគ្រប់គ្រងជននោះ ថា៖

(ក) ដីកាអនុវត្តលើជននោះ

(ខ) ជននោះត្រូវចាប់ខ្លួន ស្របតាមដំណើរការត្រឹមត្រូវ និង

(គ) សិទ្ធិរបស់ជននោះត្រូវបានគេគោរព”។

[156] លក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមនៃតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ មាត្រា ៦០(១)។

[157] លក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមនៃតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ មាត្រា ៦១។

01220450

អាចធ្វើទៅបានដោយផ្ទាល់ដៃ ដូចមានចែងក្នុងវិធានជាធរមាន ឬនៅពេលដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួនមិនត្រូវបានអនុវត្ត។

33. នៅឯតុលាការ ICC មាត្រា ៦១(២) នៃលក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូម អនុញ្ញាតឱ្យការបញ្ជាក់អះអាងអំពីដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះអាចធ្វើទៅបាន ក្នុងពេលអវត្តមានជនសង្ស័យ នៅពេលមិនអាចធានាឱ្យមានវត្តមានរបស់ជនសង្ស័យ។ ដើម្បីបន្តនីតិវិធីនៅពេលអវត្តមានជនសង្ស័យ អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវតែជឿជាក់ថា ជនសង្ស័យបាន៖

(ក) លះបង់សិទ្ធិមានសិទ្ធិមានវត្តមាន ឬ

(ខ) ភៀសខ្លួន ឬគេចខ្លួនបាត់រកមិនឃើញ ហើយគ្រប់មធ្យោបាយសមហេតុផលទាំងអស់ត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីធ្វើឱ្យគាត់មានវត្តមានចំពោះមុខតុលាការ និងដើម្បីផ្តល់ព័ត៌មានដល់ជននោះអំពីបទចោទប្រកាន់ ហើយថា សវនាការមួយនឹងត្រូវធ្វើឡើងដើម្បីបញ្ជាក់អំពីបទចោទប្រកាន់ទាំងនោះ[158]។

ទាក់ទងលក្ខខណ្ឌទីមួយ គួរកត់សម្គាល់ថា ដើម្បីលះបង់សិទ្ធិរបស់ខ្លួនក្នុងការមានវត្តមាន សាម៉ីជនត្រូវតែ "អាចឱ្យ តុលាការទាក់ទងបាន" និងធ្វើសំណើក្នុងន័យនេះមកអង្គបុរេជំនុំជម្រះ។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវតែ ជឿជាក់ថា "សាម៉ីជនយល់អំពីសិទ្ធិមានវត្តមាន នៅសវនាការ និងផលវិបាកនៃការលះបង់សិទ្ធិនេះ"[159]។ ទាក់ទងលក្ខខណ្ឌទីពីរ អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវធានាបានថា "វិធានការសមស្របទាំងអស់ ត្រូវបានអនុវត្តដើម្បីស្វែងរក និងចាប់ខ្លួនជននោះ"[160]។ ក្នុងអំឡុងពេលនៃដំណើរការនេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ អាចធ្វើការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយរដ្ឋអាជ្ញា ដោយមានវត្តមានរបស់មេធាវីការពារជនជាប់ចោទ ប្រសិនបើជនជាប់ចោទបានតែងតាំងមេធាវី[161]។

---

[158] មាត្រា៦១(២) នៃលក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូម។

[159] វិធាន ១២៤ នៃវិធាននីតិវិធី និងភស្តុតាងនៃតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ។

[160] វិធាន ១២៣ នៃវិធាននីតិវិធី និងភស្តុតាងនៃតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ។

[161] វិធាន ១២៣ នៃវិធាននីតិវិធី និងភស្តុតាងនៃតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ។

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C. C.E.T.C.

អង្គជំនុំជម្រះត្រូវជូនដំណឹងអំពីការសម្រេចរបស់ខ្លួន “ប្រសិនបើធ្វើទៅបាន ទៅសាម៉ីជន ឬមេធាវីរបស់សាម៉ីជន”[162]។

34. នៅតុលាការ ICTY និងតុលាការ ICTR វិធាន ៦១ នៃវិធាននីតិវិធី និងភ័ស្តុតាង ចែងអំពីការធ្វើសវនាការដើម្បី “បញ្ជាក់ជាថ្មីអំពីដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ”[163] ពេលអវត្តមានជនជាប់ចោទ “នៅពេលដីកាបង្គាប់ឲ្យចាប់ខ្លួនពុំត្រូវបានអនុវត្ត ហើយការប្រគល់ដោយផ្ទាល់នូវដីកាចោទប្រកាន់ពុំមានប្រសិទ្ធភាព”។ ប្រសិនបើជឿជាក់ថាមានមូលដ្ឋានសមស្របដើម្បីជឿថាជនជាប់ចោទបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់នោះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអាចអានដីកាចោទប្រកាន់នៅក្នុងសវនាការដែលគ្មានវត្តមានជនជាប់ចោទ ចេញដីកាបង្គាប់ឲ្យចាប់ខ្លួនជាអន្តរជាតិ និងនៅក្នុងករណីប្រទេសរបស់ជនជាប់ចោទពុំបានសហការ ត្រូវបញ្ជូនបញ្ហានេះទៅក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខ[164]។ ដើម្បីបន្តនីតិវិធី អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវតែជឿជាក់ថា៖

i) ក្រឡាបញ្ជី និងរដ្ឋអាជ្ញាបានចាត់វិធានការសមស្របទាំងអស់ដើម្បីធានាឲ្យបានការចាប់ខ្លួនជនជាប់ចោទ រួមទាំងការប្រើប្រាស់សិទ្ធិអំណាចសមស្របរបស់រដ្ឋដែលជាដែនដីរបស់ជនជាប់ចោទ ឬមួយជនជាប់ចោទស្ថិតក្រោមយុត្តាធិការ ឬការគ្រប់គ្រងរបស់រដ្ឋនោះ ដែលជននោះកំពុងតាំងទីលំនៅ ឬបានតាំងលំនៅជាលើកចុងក្រោយ និង

ii) ប្រសិនបើមិនដឹងអំពីទីកន្លែងសំចតរបស់ជនជាប់ចោទ រដ្ឋអាជ្ញា និងក្រឡាបញ្ជីចាត់វិធានការសមស្របទាំងអស់ដើម្បីបញ្ជាក់អំពីទីកន្លែងសំចតទាំងនោះ រួមទាំងតាមរយៈការបោះពុម្ពផ្សព្វផ្សាយ អនុលោមតាមវិធាន ៦០[165]។

---

[162] វិធាន ១២៥(២) នៃវិធាននីតិវិធី និងភ័ស្តុតាងនៃតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ។

[163] នៅក្នុង*សំណុំរឿង រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Karadzićc* និង *Mladić* លេខសំណុំរឿង IT-95-5-R61 និង IT-95-18-R61, ការពិនិត្យឡើងវិញអំពីដីកាចោទប្រកាន់អនុលោមតាមវិធាន ៦១ នៃវិធាននីតិវិធី និងភ័ស្តុតាង, ថ្ងៃទី ១១ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៦ (“សាលក្រម *Karadzićc* និង *Mladić*”) កថាខណ្ឌ ៣, អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសម្រេចថាគោលបំណងនៃសវនាការតាមវិធាន ៦១(១)(ក) គឺដើម្បីអនុញ្ញាតឲ្យកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីបន្ត តាមរយៈការបញ្ជាក់ជាថ្មីអំពីការចោទប្រកាន់នៅពេលអវត្តមានជនជាប់ចោទ។

[164] វិធាន ៦១ (គ-ង) នៃវិធាននីតិវិធី និងភ័ស្តុតាងនៃតុលាការ ICTY។

[165] វិធាន៦១(១)(ក) នៃវិធាននីតិវិធី និងភ័ស្តុតាងនៃតុលាការ ICTY។

E.C.C.C * C.E.T.C PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRELIMINAIRE

អនុលោមតាមវិធាន ៦០៖

> តាមសំណើរបស់រដ្ឋអាជ្ញា ទម្រង់មួយនៃការផ្សាយត្រូវបញ្ជូនដោយក្រឡាបញ្ជីទៅ អាជ្ញាធរជាតិរបស់រដ្ឋនានា ដើម្បីផ្សព្វផ្សាយក្នុងសារព័ត៌មាន ឬចាក់ផ្សាយតាមវិទ្យុ និងទូរទស្សន៍ ដោយជូនដំណឹងជាសាធារណៈអំពីអត្ថិភាពនៃដីកាចោទប្រកាន់ និងអំពាវនាវឱ្យជនជាប់ចោទចូលទៅបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខតុលាការ និងស្នើសុំឱ្យជនទាំងឡាយណា ដែលដឹងអំពីទីសំចតរបស់ជនជាប់ចោទ ជូនដំណឹងទៅតុលាការ។

35. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៃតុលាការ ICTY បានធ្វើសវនាការដើម្បីបញ្ជាក់ជាថ្មីអំពីដីកាចោទប្រកាន់ ក្នុងករណីដែលអង្គជំនុំជម្រះបានរកឃើញថា ការខកខានមិនបានប្រគល់ដោយផ្ទាល់ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនូវដីកាចោទប្រកាន់ គឺដោយសាររដ្ឋនោះបដិសេធមិនសហការជាមួយតុលាការ[166]។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានពិចារណា *ក្នុងចំណោមចំណុចផ្សេងៗ* អំពីភ័ស្តុតាងដែលថា ជនជាប់ចោទបានស្ថិតនៅក្នុងដែនដីរបស់រដ្ឋនោះ ប៉ុន្តែពុំត្រូវបានចាប់ខ្លួន ទោះជាមានសំណើជាច្រើនលើកពីប្រធានតុលាការ ICTY ហើយដីកាចោទប្រកាន់ត្រូវបានចុះផ្សាយនៅលើទំព័រសារព័ត៌មាន ដោយមានការផ្សព្វផ្សាយទូលំទូលាយក៏ដោយ[167]។

36. អនុលោមតាមមាត្រា២២ នៃលក្ខន្តិកៈតុលាការ STL កិច្ចដំណើរការនីតិវិធី អាចត្រូវបានធ្វើទៅបាន ដោយអវត្តមានជនជាប់ចោទ ប្រសិនបើជនជាប់ចោទ៖

- (ក) បានបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ និងបញ្ជាក់ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរអំពីការលះបង់សិទ្ធិមានវត្តមានរបស់ខ្លួន
- (ខ) ពុំត្រូវបានអាជ្ញាធររដ្ឋពាក់ព័ន្ធប្រគល់ទៅឱ្យតុលាការ
- (គ) បានរត់គេចខ្លួន ឬរកមិនឃើញ ហើយវិធានការសមស្របទាំងអស់ត្រូវបានអនុវត្តដើម្បីធានាឱ្យការចូលមកបង្ហាញខ្លួនរបស់ជនជាប់ចោទនៅចំពោះមុខតុលាការ

---

[166] សាលក្រម *Karadzić* និង *Mladić* កថាខណ្ឌ ១០១។ សាលក្រម *Rajic* កថាខណ្ឌ ៧០។

[167] សាលក្រម *Karadzić* និង *Mladić* កថាខណ្ឌ ៩៨-៩៩។ សាលក្រម *Rajic* កថាខណ្ឌ ៦[illegible] និងកថាខណ្ឌ [illegible]។

PRE-TRIAL CHAMBER • E.C.C.C • C.E.T.C • CHAMBRE PRELIMINAIRE

និងផ្តល់ព័ត៌មានទៅជនជាប់ចោទអំពីបទចោទប្រកាន់ដែលបញ្ជាក់ដោយ ចៅក្រមអង្គបុរេជំនុំជម្រះ[168]។

លក្ខន្តិកៈតុលាការពិសេសសម្រាប់លីបង់ចែងទៀតថានៅពេលធ្វើសវនាការពេលអវត្តមានជនជាប់ចោទ តុលាការត្រូវតែជឿជាក់ថា ជនជាប់ចោទ "ត្រូវបានប្រាប់ ឬប្រគល់ឱ្យនូវដីកាចោទប្រកាន់ ឬការជូនដំណឹងអំពីដីកាចោទប្រកាន់ត្រូវបានធ្វើតាមរយៈការផ្សព្វផ្សាយតាមបណ្តាញផ្សព្វផ្សាយ ឬការប្រាស្រ័យទាក់ទងទៅកាន់រដ្ឋដែលជនជាប់ចោទរស់នៅ ឬរដ្ឋដែលជាសញ្ជាតិរបស់ជនជាប់ចោទ"[169]។ វិធាន ៧៦ និង៧៦*ស្ទួន* នៃវិធានផ្ទៃក្នុងអនុញ្ញាតឱ្យការប្រគល់ដីកាចោទប្រកាន់ មានប្រសិទ្ធភាព តាមរយៈការផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ[170] ជំនួសឱ្យការប្រគល់ដោយផ្ទាល់ដៃ នៅពេលដែល "ការប៉ុនប៉ងសមស្របត្រូវបានធ្វើដើម្បីប្រគល់ដីកាចោទប្រកាន់"ដោយផ្ទាល់ដៃ[171]។ តុលាការនេះបានបញ្ជាក់លម្អិតនៅក្នុងសំណុំរឿង *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Ayyash និងអ្នកផ្សេងទៀត*[172]ថា ដើម្បីធ្វើការប្រគល់ដីកាចោទប្រកាន់ តាមរយៈការផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ ត្រូវតែមានភស្តុតាងថា ការផ្សព្វផ្សាយនោះអាចដឹងដល់ជនជាប់ចោទ[173]។ សំខាន់សម្រាប់សំណុំរឿង

---

[168] មាត្រា ២២(១) នៃលក្ខន្តិកៈតុលាការពិសេសសម្រាប់លីបង់។

[169] មាត្រា២២(២)(ក)នៃលក្ខន្តិកៈតុលាការពិសេសសម្រាប់លីបង់។

[170] វិធាន៧៦*ស្ទួន*នៃវិធាននីតិវិធី និងភស្តុតាងតុលាការពិសេសសម្រាប់លីបង់។

[171] វិធាន៧៦(ង) នៃវិធាននីតិវិធី និងភស្តុតាងតុលាការពិសេសសម្រាប់លីបង់។

[172] សំណុំរឿង រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Ayyash el al STL-11-01/I/TC សេចក្តីសម្រេចធ្វើសវនាការ*ដោយកំបាំងមុខ* អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ថ្ងៃទី ១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ ("សេចក្តីសម្រេច Ayyash el al")។

[173] នៅក្នុងសំណុំរឿងនេះ តុលាការបានសន្និដ្ឋាន ត្រង់កថាខណ្ឌ ១០៥ ថា "ភស្តុតាងទាំងអស់ដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមានបង្ហាញថាជនជាប់ចោទទាំងបួនរូបពុំទាន់បានចាកចេញពីលីបង់នៅឡើយទេ" ដោយហេតុថាពុំមានចុងចោទណាម្នាក់ "ត្រូវបានឃើញនៅកន្លែងរស់នៅចុងក្រោយបំផុតដែលគេស្គាល់ឡើយ យ៉ាងហោចណាស់ចាប់តាំងពីខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១ នៅពេលដែលឈ្មោះរបស់ពួកគាត់ ត្រូវបានចុះផ្សាយទាក់ទងនឹងដីកាចោទប្រកាន់"។ យ៉ាងណាមិញ តុលាការក៏បានសម្រេចថា "ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយលីបង់បានធ្វើការផ្សព្វផ្សាយយ៉ាងទូលំទូលាយ អំពីដីកាចោទប្រកាន់ និងទំនាក់ទំនង ([illegible]ចោទប្រកាន់" ដែលជនជាប់ចោទ អាចត្រូវគេគិតថាបានដឹងអំពីកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី, កថាខណ្ឌ ១០[illegible]។

នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ វិធានការនីតិវិធីដូចដែលតម្រូវដោយមាត្រា ២២ ខាងលើ ពុំមានភាពចាំបាច់ឡើយ នៅពេលដែលជនជាប់ចោទបានតែងតាំងមេធាវីតំណាងឱ្យរូបគាត់[174]។

37. ក្នុងវាយតម្លៃថាតើវិធានការសមស្របទាំងអស់ ត្រូវបានអនុវត្តដើម្បីធានាបានការចូលមកបង្ហាញខ្លួនរបស់ជនជាប់ចោទនៅចំពោះមុខតុលាការ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៃតុលាការ STL បានសម្រេចថា "និយមន័យនៃ "វិធានការសមស្របទាំងអស់" ពុំអាចមានអត្ថិភាពនៅក្នុងច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិឡើយ។ វិធានការនេះត្រូវតែកំណត់ទៅតាមកាលៈទេសៈជាក់ស្តែង ដែលមានន័យថា បញ្ហានេះមិនអាចត្រូវបានកំណត់ដោយផ្អែកលើទ្រឹស្តីឡើយ ប៉ុន្តែកំណត់តាមរយៈការពិនិត្យអំពីកាលៈទេសៈទូទៅទាំងស្រុង"[175]។ នៅក្នុងសំណុំរឿង *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Ayyash និងអ្នកផ្សេងទៀត* អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៃតុលាការ STL បានគូសបញ្ជាក់ថាយោងតាមព័ត៌មានទទួលបាន អាជ្ញាធរមូលដ្ឋានបានកំពុងសហការ និងកំពុងប៉ុនប៉ងស្វែងរកជនជាប់ចោទ។ អាជ្ញាធរលីបង់បានដាក់របាយការណ៍ស្តីពីការវិវត្តន៍បោះជំហាន ក្នុងការស្វែងរកជនជាប់ចោទនៅក្នុងចន្លោះពេលជាច្រើន។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសន្និដ្ឋានថា វិធានការសមស្របទាំងអស់ត្រូវបានអនុវត្តដើម្បីប្រគល់ដីកាចោទប្រកាន់ទៅជនជាប់ចោទ នៅពេលដែលវិធានការទាំងនេះរួមមាន៖ i) ការប៉ុនប៉ងផ្ទួនៗ (ចំនួនចន្លោះពី ៣២ ដល់ ៤៦ ដងសម្រាប់ជនជាប់ចោទម្នាក់ៗ) ក្នុងការប្រគល់ដីកាចោទប្រកាន់នៅឯអាសយដ្ឋានចុងក្រោយ ដែលគេស្គាល់របស់ជនជាប់ចោទម្នាក់ៗ, អាសយដ្ឋានកន្លែងការងាររបស់ ពួកគាត់ និងអាសយដ្ឋានសមាជិកគ្រួសារជិតស្និទ្ធ ii) ការប៉ុនប៉ងប្រគល់ដីកាចោទប្រកាន់ តាមរយៈអាជ្ញាធរមូលដ្ឋានពាក់ព័ន្ធ, iii) បិទដីកាចោទប្រកាន់នៅកន្លែងរស់នៅចុងក្រោយដែលគេស្គាល់ សម្រាប់ជនជាប់ចោទម្នាក់ៗ iv) ការបោះពុម្ពផ្សាយ "រូបជនដែលតុលាការត្រូវការ" នៅលើបណ្តាញផ្សព្វផ្សាយលីបង់ដែលត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយយ៉ាងទូលំទូលាយ v) ការបោះពុម្ពផ្សាយ "លិខិតចំហ" មួយទៅជនជាប់ចោទពីសំណាក់ប្រធានតុលាការ STL និង vi) ការប្រគល់តាមមធ្យោបាយស្រដៀងគ្នានូវសេចក្តីសម្រេច

---

[174] វិធាន ១០៤ នៃវិធាននីតិវិធី និងភស្តុតាងនៃតុលាការពិសេសសម្រាប់លីបង់។

[175] រឿងក្តី*រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Ayyash និងអ្នកផ្សេងទៀត* STL-11-01/I/TC សេចក្តីសម្រេចធ្វើសវនាការដោយកំបាំងមុខ, អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ថ្ងៃទី ០១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ២៨។

របស់ប្រធានផ្នែកការពារក្ដីអំពីការតែងតាំងមេធាវី[176]។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានធ្វើសេចក្ដីសន្និដ្ឋានមួយស្រដៀងនេះនៅក្នុងសំណុំរឿង *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Merhi* ដែលវិធានការស្រដៀងគ្នាត្រូវបានអនុវត្ត[177]។

38. យោងតាមការលើកឡើងខាងលើ ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាយល់ឃើញថា វិធាននីតិវិធីដែលបានបង្កើតឡើងនៅកម្រិតអន្តរជាតិ អនុញ្ញាតឲ្យអនុវត្តវិធានការពិសេសដើម្បីបន្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៅក្នុងដំណាក់កាលមុនការជំនុំជម្រះនៅពេលដែល៖ i) ជនណាម្នាក់បានលះបង់យ៉ាងច្បាស់លាស់ និងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនូវសិទ្ធិមានវត្តមានរបស់ខ្លួន ឬ ii) នៅពេលវិធានការសមស្របទាំងអស់ត្រូវបានអនុវត្ត ដើម្បីធានាឲ្យមានការចូលបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខតុលាការមានសមត្ថកិច្ច និងដើម្បីប្រាប់ជននោះអំពីបទចោទប្រកាន់ ប៉ុន្តែវិធានការទាំងនោះបរាជ័យដូចដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបានលើកឡើង[178]។

39. ទាក់ទងនឹងការលះបង់សិទ្ធិមានវត្តមាន ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាកត់សម្គាល់ឃើញថា វិធានដែលបានបង្កើតឡើងនៅកម្រិតអន្តរជាតិ តម្រូវឲ្យជនជាប់ចោទទទួលបានការជូនដំណឹងជាមុនអំពីកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី និងលះបង់សិទ្ធិដោយច្បាស់លាស់ និងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ។ តាមវិធានតុលាការអន្តរជាតិនានា ការលះបង់សិទ្ធិដោយមិនច្បាស់លាស់ពុំគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីតុលាការសម្រេចបន្តនីតិវិធីដោយអវត្តមានជនជាប់ចោទឡើយ។ តុលាការ នៅតែត្រូវការអនុវត្តវិធានការសមស្របទាំងអស់ដើម្បីធានាបានវត្តមានរបស់ជនជាប់ចោទ។ មានការបែងចែករវាងលក្ខខណ្ឌនានាដែលវិធានការពិសេស អាចត្រូវបានអនុវត្តក្រោមវិធាននៃតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិនានាក្រោយពេលមានការខកខានអនុវត្តដីកាបង្គាប់ឲ្យចាប់ខ្លួន ហើយលក្ខខណ្ឌនានាដែលត្រូវបំពេញដើម្បីធានាបានថា សិទ្ធិមានវត្តមាននៅសវនាការ ដែលស្ថិតក្រោមច្បាប់សិទ្ធិមនុស្ស ត្រូវបានគោរព។ លក្ខខណ្ឌខាងដើមតឹងតែងជាងលក្ខខណ្ឌខាងចុង។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ នៅពេលគ្មានការលះបង់សិទ្ធិច្បាស់លាស់ យុត្តិសាស្ត្ររបស់ស្ថាប័នសិទ្ធិមនុស្សនៅតែមានប្រយោជន៍ដល់

[176] សេចក្ដីសម្រេច *Ayyash et al*។

[177] *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Merhi*, STL-13-04/I/TC, សេចក្ដីសម្រេចធ្វើសវនាការ*ដោយកំបាំងមុខ* អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ថ្ងៃទី ២០ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៣។

[178] ដីកាសម្រេចដែលត្រូវបានជំទាស់ កថាខណ្ឌ ៥៣(ឃ)។ *សូមមើលផងដែរ* កថាខណ្ឌ ៤៦-៥[illegible]

01220456

ការសម្រេចថាតើ តុលាការបានចាត់វិធានការសមស្របទាំងអស់ដើម្បីប្រាប់ជនជាប់ចោទអំពីកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដែរឬយ៉ាងណា ដែលយើងនឹងពិភាក្សាជាលម្អិតខាងក្រោមនេះ។

40. ទាក់ទងនឹងវិធានការគ្រប់គ្រាន់ដែលបានអនុវត្តដើម្បីធានាឱ្យមានការនាំខ្លួនជនជាប់ចោទ និងជូនដំណឹងគាត់អំពីបទចោទប្រកាន់នោះ ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាកត់សម្គាល់ថា លក្ខខណ្ឌតម្រូវដែលត្រូវបន្តអនុវត្ត ក្នុងករណីមិនមានវត្តមានរបស់ជនជាប់ចោទ គឺមិនមែនត្រង់ថា អាជ្ញាធរជាតិបានចាត់វិធានការសមហេតុទាំងអស់រួចហើយនោះទេ ប៉ុន្តែ គឺថា សាលាក្ដីខ្លួនឯងបានចាត់វិធានការសមហេតុផលទាំងអស់រួចហើយ។ នៅក្នុងបរិបទសាលាក្ដីអន្តរជាតិនានា គេទទួលស្គាល់ថា ការលំបាកក្នុងការអនុវត្តដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួនអាចកើតឡើងដោយសារកង្វះកិច្ចសហការពីរដ្ឋ ដែលសាមីខ្លួននោះស្នាក់នៅ ឬក៏គេដឹងចុងក្រោយបំផុតថា សាមីខ្លួននោះបានស្ថិតនៅលើដែនដីរបស់រដ្ឋនោះ ឬក៏នៅក្រោមយុត្តាធិការ និងការគ្រប់គ្រងរបស់រដ្ឋនោះ។ វិធានការសមហេតុផលនៅក្នុងកាលៈទេសៈទាំងនេះ រួមមានការព្យាយាមធានាឱ្យមានកិច្ចសហការពីរដ្ឋពាក់ព័ន្ធនោះ ដែលប្រហែលជាមិនអាចទទួលបានកិច្ចសហការជាក់ស្ដែងទេ។ ជាពិសេស សាលាក្ដីមិនត្រូវបានតម្រូវឱ្យរង់ចាំរបាយការណ៍ផ្លូវការពីអាជ្ញាធរអនុវត្តច្បាប់ថ្នាក់ជាតិ ដើម្បីបន្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី។ ប៉ុន្តែ ករណីដែលគ្មានរបាយការណ៍ពីរដ្ឋអំណាចបន្ទាប់ពីមានរយៈពេលមួយសមហេតុផលនោះ ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាការខកខានមិនអនុវត្តដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន[179]។

41. មិនមានលក្ខខណ្ឌតម្រូវច្បាស់លាស់តាមច្បាប់អន្តរជាតិ ដើម្បីកំណត់ថាតើវិធានាការសមហេតុផលត្រូវបានអនុវត្តរួចហើយឬនៅ ដើម្បីធានាឱ្យមានវត្តមានរបស់ជនជាប់ចោទ និងថាតើករណីនីមួយៗនឹងត្រូវត្រួតពិនិត្យឬអត់ ដោយពិចារណាលើកាលៈទេសៈទាំងអស់។ ត្រង់ចំណុចនេះ ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាកត់សម្គាល់ថា ការផ្សព្វផ្សាយអំពីដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះនៅក្នុងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយអាចអនុវត្តតែក្នុងករណីដែលគេមិនដឹងពីទីកន្លែងលាក់ខ្លួនរបស់ជនជាប់ចោទ ឬក៏ជនជាប់ចោទកំពុងគេចខ្លួនតែប៉ុណ្ណោះ[180]។ ឧទាហរណ៍ ការផ្សព្វផ្សាយបែបនេះមិន

---

[179] *សូមមើល*វិធាន ៥៩ នៃវិធានស្ដីពីនីតិវិធី និងភស្តុតាងរបស់តុលាការ SCSL ចំណងជើង “ការខកខានមិនអនុវត្តដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន ឬដីកាបង្គាប់ឱ្យបញ្ជូនខ្លួន”។

[180] *សូមមើល ឧទាហរណ៍* វិធាន ៦១(១)(ក)នៃវិធានស្ដីពីនីតិវិធី និងភស្តុតាងរបស់តុលាការ ICTY និង ICTR។

តម្រូវឱ្យមានទេប្រសិនបើជនជាប់ចោទមានតំណាងមេធាវីដែលគាត់បានតែងតាំង[181]។ លើសពីនេះទៀត តុលាការអាចពិចារណាថា "អង្គហេតុគ្រប់មួយចំនួនអាចផ្តល់ជាសញ្ញាយ៉ាងច្បាស់លាស់ថា ជនជាប់ចោទដឹងពីអត្ថិភាពនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌប្រឆាំងគាត់ ព្រមទាំងលក្ខណៈ និងដើមហេតុនៃការចោទប្រកាន់ ហើយគាត់មិនមានចេតនាចូលរួមសវនាការ ឬក៏មានបំណងគេចវេះពីការចោទប្រកាន់"[182] ទោះបីជាគាត់មិនទាន់ទទួលបានដំណឹងជាផ្លូវការអំពីបទចោទប្រកាន់ប្រឆាំងគាត់ក៏ដោយ។ ដូចដែលបានសម្រេចដោយតុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប នៅក្នុងរឿងក្តី *Sejovic តទល់នឹងប្រទេសអ៊ីតាលី* "ឧទាហរណ៍ នេះអាចជាករណីដែលជនជាប់ចោទ ប្រកាសជាសាធារណៈ ឬជាលាយលក្ខណ៍អក្សរថា គាត់មិនមានចេតនាឆ្លើយតបតាមដីកាកោះដែលគាត់បានដឹងឮតាមរយៈប្រភពនានា ក្រៅពីអាជ្ញាធរ ឬក៏បានគេចខ្លួនដោយជោគជ័យពីការព្យាយាមនាំខ្លួនគាត់ ឬក៏ក្នុងករណីដែលអាជ្ញាធរបានដឹងអំពីឯកសារនានាដែលបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ថា គាត់បានដឹងឮពីកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីប្រឆាំងនឹងគាត់ និងបទចោទប្រកាន់ដែលគាត់ប្រឈមមុខ"[183]។

42. ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាយល់ឃើញថា វិធាននីតិវិធីដែលបានបង្កើតឡើងនៅកម្រិតអន្តរជាតិ ផ្តល់ការណែនាំដ៏មានប្រយោជន៍ដើម្បីដោះស្រាយករណីបច្ចុប្បន្ននេះ ត្រង់ចំណុចដែលវិធានទាំងនេះកំណត់ពីលក្ខខណ្ឌ ដែលត្រូវបន្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ដោយមិនមានរៀបចំសវនាការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង។ ដោយពិនិត្យឃើញថា គោលការណ៍ទាំងនេះមិនផ្ទុយពីច្បាប់កម្ពុជា ប៉ុន្តែបែរជាបំពេញបន្ថែមលើច្បាប់កម្ពុជាដើម្បីដោះស្រាយកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជាពិសេសនេះនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក ដូច្នេះ ទឡ្ហីករណ៍របស់សហមេធាវីដែលថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ បានបំពេញកិច្ច*ហួសពីដែនអំណាច* ដោយសារតែគាត់ "បានបង្កើតនីតិវិធីថ្មីដោយ

[181] *សូមមើល ឧទាហរណ៍* វិធាន ១០៤ នៃវិធានស្តីពីនីតិវិធី និងភស្តុតាងរបស់តុលាការ STL។

[182] តុលាការ ECtHR រឿងក្តី *Sejdovic តទល់នឹងប្រទេសអ៊ីតាលី* ពាក្យសុំលេខ 56581/00 សាលដីកា សភាពេញអង្គ ថ្ងៃទី ០១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៦ កថាខណ្ឌ ៩៩ (លុបការលើកយោង)។

[183] *សូមមើលផងដែរ* កថាខណ្ឌ ៩៨ ដែលក្នុងនេះ តុលាការ ECtHR បែងចែករឿងក្តីរបស់ Sejdovic ខុសពីរឿងក្តីរបស់ Medenica "ដែលត្រូវបានជូនដំណឹងក្នុងរយៈពេលមួយដ៏សមរម្យ អំពីកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីប្រឆាំងគាត់ និងកាលបរិច្ឆេទសវនាការ ហើយគាត់"ក៏មានជំនួយ និងបានទាក់ទងជាមួយនឹងមេធាវីតាមការជ្រើសរើសរបស់គាត់"

PRE-TRIAL CHAMBER * CHAMBRE PRELIMINAIRE * E.C.C.C * C.E.T.C

ខ្លួនគាត់"[184] ក្នុងការដាក់ឲ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ*ដោយកំបាំងមុខ* នោះ គឺពុំមានខ្លឹមសារអ្វីឡើយ។ ដូចគ្នានេះដែរ ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាយល់ឃើញថា ខុសពីការអះអាងរបស់សហមេធាវី[185] សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ មិនចាំបាច់ត្រូវបញ្ជូនបញ្ហានេះទៅអង្គជំនុំជម្រះនៃកិច្ចប្រជុំពេញអង្គ ដើម្បីស្នើសុំវិសោធនកម្មវិធានផ្ទៃក្នុងទេ គឺគាត់ត្រូវតែសម្រេចលើបញ្ហានេះនៅចំពោះមុខគាត់សិន បន្ទាប់មកសម្រាប់គោលបំណងនាពេលអនាគត គាត់អាចស្នើសុំវិសោធនកម្មវិធានផ្ទៃក្នុង ដូចមានចែងយ៉ាងច្បាស់នៅក្នុងវិធាន ២ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

ឃ. កំហុសដែលបានចោទប្រកាន់នៅក្នុងការអនុវត្តច្បាប់ទៅលើករណីបច្ចុប្បន្ន

43. ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាកត់យល់ឃើញថា ទឡ្ហីករណ៍របស់សហមេធាវីដែលថា "សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ មិនបានចាត់វិធានការសមហេតុផលទាំងអស់ដើម្បីធានានូវការចូលបង្ហាញខ្លួនរបស់ មាស មុត នោះ គឺមិនគួរឲ្យជឿជាក់បានឡើយ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ បានចេញដីកាបង្គាប់ឲ្យនាំខ្លួន ដែលដីកានេះនៅតែមិនត្រូវបានអនុវត្តរយៈពេលមួយឆ្នាំកន្លងមកហើយ ទោះបីជាសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ បានព្យាយាមជាច្រើនដងដើម្បីឲ្យមានកិច្ចសហការពីនគរបាលយុត្តិធម៌ ទាំងដោយផ្ទាល់ និងទាំងតាមរយៈប្រធានគណៈកម្មការសន្តិសុខប្រចាំ អ.វ.ត.ក ក៏ដោយ[186]។ លក្ខខណ្ឌតម្រូវដែលថា ត្រូវចាត់ "វិធានការសមហេតុផលទាំងអស់" គឺទាក់ទិននឹងវិធានការនានាដែលអាចត្រូវបានអនុវត្តដោយតុលាការ ជាពិសេស សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងមិនអាចពង្រីកវិសាលភាពរហូតដល់តម្រូវថា ត្រូវប្រើប្រាស់ឲ្យអស់ផងដែរនូវវិធានការសមហេតុផលទាំងអស់របស់ស្ថាប័នអនុវត្តច្បាប់ មុនពេលជនសង្ស័យអាចត្រូវបានដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យ*ដោយកំបាំងមុខ*នោះឡើយ។ សហមេធាវីអះអាងថា វិធានការបន្ថែមទៀត អាចត្រូវបានយកមកអនុវត្ត ដូចជា ការអនុវត្តសវនាការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងនៅឯភូមិកំណើតរបស់ មាស មុត។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ សហមេធាវីពុំបានបង្ហាញអំពីចេតនារបស់ មាស មុត ក្នុងការចូលរួមក្នុងការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង ដែលត្រូវធ្វើឡើងនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌពិសេសទាំងនេះឡើយ។

---

[184]បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៣៩។

[185]បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៣៨-៣៩។

[186]*សូមមើល* ដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ២៤-២៥។

44. ដោយពិចារណាលើកាលៈទេសៈទាំងនេះ ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាយល់ឃើញថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត មិនមានកំហុសទេនៅក្នុងសេចក្ដីសន្និដ្ឋានថា វិធានការសមហេតុផលទាំងអស់បានអនុវត្តរួចហើយដើម្បីធានាឱ្យមានវត្តមានរបស់ មាស មុត នៅក្នុងការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង។ ឥឡូវនេះ ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខានឹងត្រឡប់ទៅពិនិត្យមើលថាតើ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមានកំហុស ឬអត់នៅក្នុងសេចក្ដីសម្រេចជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ តាមរយៈការជូនដំណឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរប្រគល់ជូនទៅសហមេធាវីរបស់គាត់នោះ។

45. ដោយប្រឈមមុខនឹងបញ្ហាដែល មាស មុត ខកខានមិនបានបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះ អ.វ.ត.ក សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ អាចដាក់បទចោទប្រកាន់នៅក្នុងដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន និងបន្តកិច្ចស៊ើបសួររហូតដល់បិទកិច្ចស៊ើបសួរ ដោយគ្មានការចូលរួមរបស់ មាស មុត ដូចមានចែងនៅក្នុងច្បាប់កម្ពុជា។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ បានសម្រេចមិនធ្វើដូច្នេះទេ ហើយបានសម្រេចជូនដំណឹង មាស មុត ជាផ្លូវការអំពីបទចោទប្រកាន់ ដើម្បីឱ្យគាត់ទទួលបានសិទ្ធិចូលរួមកិច្ចស៊ើបសួរ និងឱ្យសហមេធាវីរបស់គាត់ អាចចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿង។ ទោះបីជានីតិវិធីនេះមិនធម្មតាក៏ដោយ ក៏នីតិវិធីនេះឆ្លើយតបទៅនឹងស្ថានភាពអង្គហេតុមួយដែលជាស្ថានភាពមួយមិនធម្មតាដែរ។ ត្រង់ចំណុចនេះ មានការកត់សម្គាល់ថា មាស មុត បានតែងតាំងសហមេធាវីពីររូបដើម្បីតំណាងគាត់ចាប់តាំងពីថ្ងៃទី ១៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១២[187]។ ចាប់តាំងពីថ្ងៃទី ២៩ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៣ សហមេធាវីបានដាក់សំណើ ញត្តិ និងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍នានា ជូនទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ និងអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ទាក់ទិននឹងសិទ្ធិចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿង និងចូលរួមក្នុងកិច្ចស៊ើបសួរ[188]។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិធ្លាប់បានសម្រេចថា សិទ្ធិទាំងនេះអាច

---

[187] *សូមមើល* លិខិតរបស់ប្រធានអង្គភាពគាំពារការការពារក្ដី ផ្ញើជូនសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត កម្មវត្ថុ៖ ការចាត់តាំងសហមេធាវីឱ្យធ្វើជាតំណាងលោក មាស មុត ដែលជាជនសង្ស័យនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៣ ថ្ងៃទី ១៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D56 កថាខណ្ឌ ៣ ដែលយោងទៅលើលិខិតពីលោក មាស មុត ស្នើសុំឱ្យមានការចាត់តាំងសហមេធាវី។

[188] *សូមមើល ឧទាហរណ៍* សំណើរបស់ មាស មុត ស្នើសុំការអនុញ្ញាតឱ្យចូលមើលសំណុំរឿង និងចូលរួមក្នុងការស៊ើបអង្កេតតាមផ្លូវតុលាការ ថ្ងៃទី ២៩ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D82។ សំណើសុំការពិចារណារបស់ មាស មុត ស្ដីពីការពិចារណាសាជាថ្មីទៅលើដីកាសម្រេចរបស់ ស.ច.ស.អ.ប លើយុត្តាធិការបុគ្គល និងសេចក្ដីសម្រេចអនុញ្ញាតឱ្យពិនិត្យមើលសំណុំរឿងនៅក្នុងសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីសិទ្ធិរបស់ជនសង្ស័យ ថ្ងៃទី ៣០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D82/3/5។ បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍

ទទួលបានតែ "ជនត្រូវចោទ" តែប៉ុណ្ណោះ គឺជនដែលត្រូវបានដាក់ឲ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យជាផ្លូវការ[189]។ ដោយឈានដល់ចំណុចមួយនៅក្នុងកិច្ចស៊ើបសួរដែលគាត់យល់ឃើញថា មានភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីដាក់ មាស មុត ឲ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យហើយនោះ ទើបសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ បានស្វះស្វែងផ្តល់ឋានៈឲ្យ មាស មុត ជា "ជនត្រូវចោទ" និងផ្តល់សិទ្ធិដែលមានជាប់ជាមួយនឹងឋានៈនេះ។ ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាយល់ឃើញថា គោលបំណងនេះគឺស្របតាមស្មារតីនៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដែលចែងថា ជនដែលត្រូវកាត់សេចក្តីនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក ត្រូវចូលរួមកិច្ចស៊ើបសួរ ហើយក៏ស្របតាមគោលការណ៍ជាសារវន្តនៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដែលតម្រូវថា វិធានផ្ទៃក្នុង "ត្រូវតែបកស្រាយក្នុងន័យការពារជានិច្ចដល់ប្រយោជន៍របស់ជនសង្ស័យ និងជនត្រូវចោទ"[190]។ លើសពីនេះទៀត ការអនុញ្ញាតឲ្យ មាស មុត ចូលរួមក្នុងកិច្ចស៊ើបសួរ គឺជួយបង្ហាញការពិត។ អនុលោមតាមវិធាន ៥៥(៥) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង "[...] សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចចាត់វិធានការស៊ើបសួរដែលនាំទៅរកការបង្ហាញការពិត" ហើយដើម្បីសម្រេចគោលដៅនេះ "តាមការចាំបាច់ អាចចេញដីកានានាដើម្បីបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ"។ ហេតុដូច្នេះ ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាយល់ឃើញថា នៅក្នុងកាលៈទេសៈពិសេសនៃករណីបច្ចុប្បន្ននេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិមានអំណាច និងមានយុត្តិកម្មស្វែងរកជម្រើសវិធីផ្សេងដើម្បីជូនដំណឹងដល់ មាស មុត អំពីបទចោទប្រកាន់ប្រឆាំងគាត់ ដូច្នេះបន្ទាប់មក មាស មុត អាចទទួលបានសិទ្ធិដែលមានជាប់ជាមួយនឹងឋានៈនេះ។

46. ចំពោះវិធីដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបានជ្រើសរើសដើម្បីជូនដំណឹងដល់ មាស មុត អំពីបទចោទប្រកាន់ប្រឆាំងគាត់ ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាកត់សម្គាល់ថា អនុលោមតាមវិធាន ៤៦ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង "រាល់ដីកាទាំងអស់របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះត្រូវជូនដំណឹងដល់ភាគី ឬមេធាវីរបស់ភាគី"។ ទោះយ៉ាងណា ការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ត្រូវ

របស់ មាស មុត ប្រឆាំងនឹងការបដិសេធរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត Harmon ទៅនឹងសំណើរបស់គាត់សុំចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿង និងចូលរួមក្នុងកិច្ចស៊ើបសួរ ថ្ងៃទី ១៧ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D122/1/1។

[189] *សូមមើល ឧទាហរណ៍* សំណុំរឿង ០០៤(អបជ ០៥) សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់ក្រុមការពារក្តី អាន សុំចូល ពិនិត្យមើលសំណុំរឿង និងចូលរួមការស៊ើបអង្កេត ថ្ងៃទី ៣១ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D121/4។

[190] វិធាន ២១(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

ផ្ដល់ជូនផ្ទាល់ទៅសាមីខ្លួន[191] ពីព្រោះថា ជាធម្មតា នេះគឺជាពេលវេលាដំបូងដែលគាត់បានដឹងឮអំពីកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនេះ។ អាចជំទាស់បានថា គួរតែអាចព្យាយាមប្រគល់ឱ្យ មាស មុត ដោយផ្ទាល់នូវឯកសារដែលមានចំណងថា "ការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់"។ ប៉ុន្តែ ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាយល់ឃើញថា ការជូនដំណឹងទៅសហមេធាវី គឺជាមានភាពសមស្រប និងត្រឹមត្រូវនៅក្នុងកាលៈទេសៈពិសេសនៃករណីបច្ចុប្បន្ននេះ។ ត្រង់ចំណុចនេះ ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាកត់សម្គាល់ថា មាស មុត ធ្លាប់បានបដិសេធមិនព្រមទទួលស្គាល់ការប្រគល់ដីកាកោះ[192] ឬមិនទទួលស្គាល់សុពលភាពនៃដីកាកោះដែលចុះហត្ថលេខាដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិទេ និងបានបញ្ជាក់ថា គាត់នឹងមិនបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក ទេ[193]។ ប៉ុន្តែ មាស មុត បានប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយនឹងតុលាការ តាមរយៈសហមេធាវីរបស់គាត់ រាប់បញ្ចូលទាំងការពិភាក្សាអំពីការចូលរួមរបស់គាត់នៅក្នុងការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងផងដែរ[194]។ បន្ថែមពីលើនេះទៀត មាស មុត បច្ចុប្បន្ននេះគឺជាកម្មវត្ថុនៃដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន ប៉ុន្តែគាត់បដិសេធមិនព្រមចូលខ្លួនក្នុងតុលាការ។ នៅក្នុងកាលៈទេសទាំងនេះ ការប្រគល់ឱ្យ មាស មុត ដោយផ្ទាល់នូវការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ អាចបង្កើតឱ្យមានភាពតានតឹងថែមទៀតនៅក្នុងករណីនេះ ដោយមិនទទួលបានលទ្ធផលជាផ្លែផ្កាអ្វីឡើយ។ គួរកត់សម្គាល់ផងដែរថា គោលបំណងនៃការជូនដំណឹងដល់ មាស មុត អំពីបទចោទប្រកាន់ បានសម្រេច តាមរយៈការជូនដំណឹងទៅសហមេធាវីរបស់គាត់។ ក្នុងករណីណាក៏ដោយ ចុងក្រោយបំផុត គ្មានអ្វីដែលរារាំងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតទាំងពីររូប ឬក៏មួយរូប មិនឱ្យជូនដំណឹងដល់ មាស មុត ដោយផ្ទាល់អំពីបទចោទប្រកាន់ទេ ប្រសិនបើគាត់បង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខតុលាការនោះ[195]។

---

[191] *សូមមើល ឧទាហរណ៍* វិធានស្ដីពីនីតិវិធី និងភស្តុតាងរបស់តុលាការ ICTY វិធាន ៥៣*ស្ទួន*។ វិធានស្ដីពីនីតិវិធី និងភស្តុតាងរបស់តុលាការ ICTR វិធាន ៥៣*ស្ទួន*។ វិធានស្ដីពីនីតិវិធី និងភស្តុតាងរបស់តុលាការ SCSL វិធាន ៥២ និងវិធានស្ដីពីនីតិវិធី និងភស្តុតាងរបស់តុលាការ STL វិធាន ៧៦(ខ)។

[192] កំណត់ហេតុនៃការប្រគល់ដីកាកោះ ថ្ងៃទី ២៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ A66/1។

[193] *សូមមើល* សេចក្ដីសម្រេចចិត្តរបស់ មាស មុត មិនទទួលស្គាល់ដីកាកោះ ថ្ងៃទី ០២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ A67/1.1។ កំណត់ហេតុនៃការប្រគល់ដីកាកោះ ថ្ងៃទី ២៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ A66/1។

[194] កំណត់ហេតុនៃការចូលខ្លួនដំបូង ថ្ងៃទី ០៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ (ដាក់ថ្ងៃទី១១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៤) ឯកសារ D122។

[195]) សូមមើល គំនិតចៅក្រមអន្តរជាតិ កថាខណ្ឌ ៦។

47. ដោយពិចារណាទៅលើហេតុផលដែលបានបញ្ជាក់ជូនខាងលើ ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាយល់ឃើញថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិមិនមានកំហុសទេក្នុងការសម្រេចដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ ដោយគ្មានការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង តាមវិធាន ៥៧ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង និងការសម្រេចជូនដំណឹងគាត់អំពីបទចោទប្រកាន់ប្រឆាំងគាត់ តាមរយៈឯកសារជាលាយលក្ខណ៍អក្សរប្រគល់ជូនទៅសហមេធាវី។ នីតិវិធីពិសេសនេះ គឺជាវិធីមួយស្របច្បាប់ និងសមស្របដើម្បីដោះស្រាយស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ននេះ ដែលជាស្ថានភាពមិនធម្មតា និងមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ដូច្នេះហើយមិនមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ជាធរមាននៅ អ.វ.ត.ក ឡើយ។ មិនត្រឹមតែមិនរំលោភបំពានសិទ្ធិរបស់ មាស មុត ប៉ុណ្ណោះទេ នីតិវិធីដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យដែលអនុវត្តដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ធានាថា ប្រយោជន៍របស់ មាស មុត ត្រូវបានការពារនៅក្នុងអំឡុងពេលនៃកិច្ចស៊ើបសួរ ជាពិសេស អនុញ្ញាតឱ្យគាត់ចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿង តាមរយៈសហមេធាវីរបស់គាត់[196] ស្នើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ[197] ស្នើសុំតទល់ជាមួយនឹងសាក្សីនានា[198] និងស្នើសុំមោឃភាពកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី[199]។ ការអនុវត្តនេះក៏ស្របតាមច្បាប់កម្ពុជា និងវិធាននីតិវិធីដែលបានបង្កើតឡើងនៅកម្រិតអន្តរជាតិ ដែលអនុញ្ញាតឱ្យអនុវត្តវិធានការពិសេសនៅពេលដែលដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន មិនត្រូវបានអនុវត្ត ទោះបីជាតុលាការបានអនុវត្តវិធានការសមហេតុផលទាំងអស់ក៏ដោយ។ បន្ថែមពីលើនេះទៀត សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ បានអនុញ្ញាតឱ្យ មាស មុត ចូលរួមកិច្ចស៊ើបសួរ តាមរយៈវិធានការពិសេស ដែលពិចារណាលើលទ្ធភាពមានកម្រិតរបស់គាត់នៅតុលាការ ឧទាហរណ៍ លទ្ធភាពតែតាមរយៈសហមេធាវីដែលគាត់បានតែងតាំងតែប៉ុណ្ណោះ។ តាមរយៈការអនុញ្ញាតនេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបានបន្តបំពេញការងាររបស់ខ្លួនក្នុងការស្វែងរកការពិតអំពីឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្តក្នុងអំឡុងពីថ្ងៃទី ១៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ថ្ងៃទី ៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៧៩ នៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដូច្នេះគាត់បានបំពេញកិច្ចស្ថិតនៅក្នុងដែនកំណត់នៃសមត្ថកិច្ចរបស់គាត់ ហើយទូទៅជាងទៀតនេះ គឺដើម្បីប្រយោជន៍យុត្តិធម៌។ ដូចដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៃតុលាការ ICTY បានរំឭករួចហើយ

---

[196] វិធាន ៥៥(៥) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

[197] វិធាន ៥៥(១០) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

[198] វិធាន ៦០(២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

[199] វិធាន ៧៦ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

“យុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ មិនអាចសម្រេចតាមការខកខានរបស់បុគ្គល ឬរដ្ឋនានានោះទេ គឺត្រូវតែស្វះស្វែងសម្រេចបេសកកម្មរបស់ខ្លួនក្នុងការលាតត្រដាងការពិតអំពីអំពើនានាដែលបានប្រព្រឹត្ត និងទុក្ខវេទនាដែលបានទទួលរង ព្រមទាំងបង្ហាញអត្តសញ្ញាណ និងចាប់ខ្លួនជនទាំងឡាយដែលត្រូវបានចោទថាជាអ្នកទទួលខុសត្រូវ”[200]។ ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាសន្និដ្ឋានថា ដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ មិនមានកំហុសដែលតម្រូវឲ្យមានអន្តរាគមន៍ពីអង្គបុរេជំនុំជម្រះទេ។

48. អាស្រ័យហេតុនេះ ចៅក្រមដែលបានចុះហត្ថលេខាយល់ឃើញថា បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ ពុំមានខ្លឹមសារឡើយ ហើយដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ ត្រូវតម្កល់ទុក។

រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៦

Oliver BEAUVALLET **Steven J BWANA**

[200] រឿងក្តី *វង្គអាជ្ញា តទល់នឹង Karadzić និង Mladić*, IT-95-5-R61 និង IT-95-18-R61 ការត្រួតពិនិត្យឡើងវិញលើដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ តាមវិធាន ៦១ នៃវិធានស្តីពីនីតិវិធី និងភស្តុតាង ថ្ងៃទី ១១ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៦ កថាខណ្ឌ ៣។